

AZ ELŐFIZETÉS ÁRA:

Egy évre 8 korona.
Fél évre 4 korona.
Negyed évre 2 korona.
Egyes szám 10 fillér.

MAROS

HIRDETÉSEK ÁRA:

Egyszeri hirdetés soronként
20 fillér. Többszöri 16 fillér
Apró hirdetés egy szó 4 fill.
Nyilttér sora 30 fillér.

POLITIKAI LAP

SZERKESZTŐSÉG:
Báró Erdélyi-utca 1590.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Cseresnyés Antal.

KIADÓHIVATAL:
Gaal László, Főtér.

Pártközi forrongás.

(*) A koalíció zsbongó kaptárában forrnak a kedélyek, lázonganak az elfolytolt vélemények.

A Kossuth Ferenc önkoszoruzta neve sem elég búvszer már, hogy annak hallatára elüljenek a nekiszilajodott hullámok. Elkedvetlenedés ütött tanyát a pártok kárpitozott falai között s a hosszú időn át feltétlen megadásra és alávetésre ítélt honatyákból ki ki tör a pártfegyelem buta nyúgétól ellojtott indulat.

A kiegyezés válsága hozta erjedésbe a petyhüdt véresejtek. Ma már valamennyi párt, tudatában van annak, hogy az önnálló vámterületnek, — mint csömörlésig hajtott nemzeti vívmányok főbüszkeségének — hosszú időre befellegzett.

A nemzetnek a gazdasági különválásra buzduló vágya belefagyott a kormány vezető ministereinek nyíltan hirdetett proklamációjába, a mely szerint a függetlenségi pártnak s a koalíciónak reakényszerített hozzájárulása mellett 1927-ig terjedő időre fogják megkötni a vámszerződést osztrák testvéreinkkel

A korona méltán hálás lehet Wekerle nemzeti kormányának. 1867 óta nem ült a ministeri zsöllékben ennyi hajlékony gerincű, mindenre kész bábu, mint a mai új rendszer dicső kormánya. Alattvalói hódolattal képes a legnehezebb közjogi akadályok legyűrésére is a mikor Ausztria érdekeiről van szó. A vámszerződés megkötését követni fogja a többi jogfeladás; követni fogja a létszám-emelés is, hiába iparkodnak meghazudtolni a koalíció elkeseredett szócsövei. A vámszerződés megkötése előtt is arcátlan göggel hangoztatták az önnálló vámterület sorompóinak felállítását s ma megjuhászodott komondor alázatosságával mentegetik a vámközösség éltető szükségességét.

Hát honmentő tulipánok, kik készek voltak belekergetni az országot az abszolutizmus sötét poklába azért, hogy a hatalmat megkaparítsátok, mikor mutatjátok fel már a harsogtatott nemzeti vívmányoknak akárcsak egy gombostű tej nagyságu eredményét, mely legalább látszólag igazolná az ország pusztító hadjárat kényszerűségét?

Hol vannak a kortes hang részeg öbléből hirdetett nemzeti érdekek ér-

vényesülései, hol van a magyar vezényszó? hol az önnálló vámterület? hol a nemzeti jegybank felállítására, hol a paktum által is kötelezett általános községenkénti titkos választójog megalkotására irányuló törvényhozói készség?

Igaz, lázong, forrong a függetlenségi párt kohója; legalább ezt engedni sejtetni néhány ifjabb honatyá elejtett szava, kik eléggé nem érettek még a párt-fegyelmi elvtagadásra. De ez a titokban működő kulissza-tüzeskedés alighanem az új választásokon való elbukás félelmének ösztönszerű kitörése. A kétszáznyolcvan s valahány függetlenségi képviselő alig egy évvel előbb esküdött fel az önnálló vámterület szentségére a választó polgárok egyeteme előtt. És a választók kezébe adták megbizottaiknak a mandátumot bizva az eskü szentségében, bizva a kiszemelt hazafi szavának esküvel páncélozott erejében.

Az eskü elszált, a szó elrepült s azok, kiknek polgári és törvényhozói kötelessége lett volna Magyarország függetlenségét ha nem is kivívni, — mert hisz erre amugy is képtelen volna ez a megalkuvásra mindenkor

A „MAROS” TARCAJA

Ellentálló József névnapjára.

Névnapi rigmusok.

Irta: IGAZSÁGOS MENYHÉRT.

Voltam ügyvéd, végrehajtó,
Polgármester, pártvezér,
Elveimet föl nem adtam
Hitvány földi kincsekért!
Életemnek delén állok
Bennem erő, tűz repes:
Történelmi név leszen még
József, a becsületes.

Szerelemnek háborgása
Ritkán hajtja lelkemet,
A közügy igaz barátja
Minden vágyat eltemet;
Csak a hír, fény és tekintély
Amit lelkem még keres;
Történelmi név leszen még
József, a becsületes.

Mily szerenese, hogy Gyulának
Te s tu pajtása vagyok,
S ha a nap jó én, a csillag
Oldalán ragyoghatok;
Igy kapok fényt, így kapok hirt
S leszek lassan hírneves,
Történelmi nevem így nő:
József a becsületes.

Kukutyini birtokomnak
Enyhet adó rejtekén,
Hajdanában hejh! gyakorta

Csak azon töprenkedém,
Hogy a név, mit rámbiggyeszte
Egy-két kaján alperes,
Hogy változzék igazsággá:
József, a becsületes.

Bár a hirnév lajtorjáján
Nevem a magasba ér;
A megígért címmel, ranggal
Még adósom a vezér!
Ha pedig én hitelezek
Hát nyöghet az alperes,
Tanu rá a régi nóta:
József, a becsületes.

Ám én hiszek s bizodalمام
Csökkenteni nem fogom,
Hisz ép a belém vetett hit
Tett ismertté egykoron;
A fenséges nép kegyéből
Lettem ilyen hírneves,
Hogy ma szerte dallják: éljen
József, a becsületes.

Véreim, bakatoriak!

Regény képekben.

(Folytatás.)

[50]

Akkor estén Berzengheő Boldizsár nem tudott vacsorázni, folyton izgett, mozgott a székén és találgatta, hogy mint eszik most a polgármester ur, beh jó volna most nála enni ezt is, azt is.

A felesége váltig kínálgatta, hogy egyik abból a csirke paprikásból.

Boldizsár nyámogva, foghegyen vette a kínálást, mert az jutott eszébe, hogy hátha a polgármester urnál sült kappan van.

Addig-addig, hogy nem tudott otthon maradni, felkapta a botját és megindult a polgármester háza felé. Ugy gondolkodott, hogy beleselkedik a szobába, ha most kezdik a vacsorát, akkor nem megy be. Ha a közepén tartanak, akkor illő mentegetődzések között beront, mert akkor még érdemes. Ha a végén vannak, akkor megvárja, míg felszedik az asztalt, mert akkor már nem érdemes.

Ellenség Veron becsületes személyét már régen ismerte. Nem tagadja, legalább maga előtt beismeri, hogy annak idejében bizony ő is szemet vetett Veronra. Különösen, mikor Menyus kezébe vette a válópörít és hozzá járogatott Veron a békéltetésre.

Tudta, hogy ha Menyus elválasztja Veront, hát ügyvédi honorárium fejében magának tartja meg. Ezt nem akarta volna Boldizsár, de sem Veront elcsábitani, sem az urához ragasztani nem tudta.

Veron szíve bálványának felcsapott a a válópörök híres fiskálisa és Veron bájainak tengerében sosem fűrödhetett meg a nagytiszteletes ur.

Mérgében kiprédikálta azokat a menyecskeket, akik az urukat elhagyják és másnak az ágyasaivá sülyednek. Ugy bizony. Ilyen szavakkal vagdalódzott a nagytiszteletes ur a templom szószékében, mert észrevette, hogy Veron a harmadik padosorban hallgatta.

Hallgatta ám, míg észre nem vette magát. Elpirult, felugrott, a selyem szoknya végig suhogott a templom kövezetén és Veron azóta sem gyönyörködött a nagytiszteletű ur prédikációjában.

De a nagytiszteletű ur se Veronban.

kész sokadalom, — de legalább meg-
óvni, legalább is előkészíteni olyképen,
hogy az utódként eljövendő törvény-
hozás könnyű szerrel oldhassa meg
az Ausztriától való elválás kötelekeit:
azok a képviselők duzzogva, zsörtöl-
lődve, de a konctól való elesés páni
félelmében ellenvetés nélkül hajtják
meg a függetlenség zászlóit a kétféjú
sas feneketlen toroka előtt.

Mert nem kap mandátumot a jövő
választások alkalmával az a renitens,
fegyelmetlen képviselő, a ki a vezér
Kossuth-tal szemben sikra merészel
szállani az önnáló vámterület kivívá-
sáért.

Hát persze hogy nem szabad a
pártfegyelem tiltó parancsával össze-
ütközésbe kerülni egy derék függet-
lenségi képviselőnek, esküvel erősített
elveiért?! Ez előttük csak addig volt
hazafiúi erény, mikor az ő csalfa biz-
tatásokra a szabadelvű párti képviselők
tették.

Most hogy uralmon vannak? A
nép az nem számít. A tömeg hall-
gasson, s bízzék vakon vezéreiben. S
ha a vezérek fejük tetején táncolva,
orránál fogva úgy vezetik a magyart
az osztrák mindenható bálványa elé,
mint egy akaratát vesztett, leláncolt
medve bocsot, hát akkor adjon hálát a
magyarok Istenének, hogy a nagy
nemzeti kormány jóvoltából részesül
abban a kiváló szerencsében, hogy
melengető kezei huzzák orrán kereszt-
tül a vezető rabláncokat.

Nem kell hozzá különös látnoki
tehetség, hogy megjövendöljük a koa-
liciónak, mint kormányzásra teljesen

Egy kicsit megharagudtak egymásra,
aminek Menyus igen örült, mert félt vala
attól, hogy az öblös száju nagytiszteletes ur
addig kerülgeti Veront, míg az ő válóperé-
nek az eredménye kétségessé válik. Már pe-
dig ő Veront nem a szent eklézsia számára
választotta el az urától.

Veron azóta megbékült a pappal.

Tudta, hogy nem jó vele haragba
lenni.

Az ember megemlegeti azt a napot,
mikor megharagítja a papot.

Azt is észre vette, hogy mióta Menyus
a polgármesteri székbe került és ketten in-
tézik a város ügyeit, a papra, mint közéleti
tényezőre szükségük van.

Veron sem lepődött meg, mikor Menyus
tudára adta, hogy a pap eljön. Mindössze
azt mondta, hogy jó lesz sietni a vacso-
rával.

Az utcára nyíló ablakok függönyét le-
eresztették és megkezdték a vacsorát. A vén,
siket gazdasszony pompás falatokat hordott
az asztalra. Veron nem sokat ivott, de an-
nál többet evett. Menyus nem keveset evett,
de annál többet ivott.

A nagytiszteletű ur éppen harmadszor
sétált el a lefüggönyözött ablakok alatt, mi-
kor Menyus recsegő hangon kivisított:

— Julcsa néni, hozza be a kappant!

A nagytiszteletű ur a kapunak ugrott,
megrántotta a csengettyűt és olyan hatalmas
harangozást vitt véghez, hogy a harangozója
megirigyelhette volna tőle.

Menyus átlátta a helyzet komolyságát
és kiszólt szép szelid csendes hangon:

— Julcsa néni, vigye ki a kappant és
eressze be a nagytiszteletű urat.

Ugy lön.

(Folytatása következik.)

képtelen enervált pártnak felbomlását
és elzúllását. Arcpíró tudatlansággal
várja a bekövetkezendő eseményeket,
fátumszerű közönnyel háritva át min-
den felelősséget autokrata vezéreire.
A vezérek pedig elbolondulva a hata-
lom fényétől, szinte vakon mennek
neki a kiegyezés küzdelmeinek, hol
pedig az ellentáborban fegyelmezett
eszű és akartu, komoly államférfiak
veszik fel a harcot, még abban sem
bizakodván el, hogy játszva tudnak
győzelmet aratni az akarat-gyöngye
magyar ellenfelek felett.

Abban a sokat ócsárolt ellentá-
borban nem a családi pereputty és a
hivatal-éhes semmittevők kielégítése
vezeti a kormányzat embereit, hanem
a nép józanul felfogott érdeke.

Ott egy néptanító előtt nem zárul
el a gögös és tanulatlan államtitkár
posztos ajtaja, ott családi nexusok
koncra éhes tagjai nem számíthatnak
a közvagyon prédájára, ott nem biz-
zák ügye fogyott, s biztosító ügynö-
kök teendői végzésére is képtelen ör-
szemek kormányzására a nép vezeté-
sét, hanem komoly, tudatos munkában
acélozzák meg a küzdelemre képes
és hivatott értelmiséget.

Hiába kicsinyli a nagyzási hóbort
az ellenfelek fölényét, előre is elké-
szülhetünk a vesztes fél minden nyo-
moruságára.

Kristóffy

az általános választójogról

Kristóffy József ma osztrák politikusok,
volt képviselők és egyetemi tanárok társasá-
gában — akik vacsorára gyűltek össze tisz-
teletére — beszédet mondott Bécsben az
általános választójogról. Az osztrák politi-
kusok üdvözlése és Kristóffy beszéde egy
közös forrásból fakadt: abból a szeretetből,
amelyet minden demokratikus érzésű ember
ama nagy ígérlet, ama nagy kulturérdek
iránt érez, amelyet és amelyeket Ausztriá-
ban és Magyarországon és mindenütt az
egész világon az általános választójog jelent.

A nép iránt való szeretet és a szociá-
lis igazságok megértésének a közösségből
fakadt ez a találkozás. Magának Kristóffy-
nak a beszéde — egy egyszerű és bátor
beszéd — Magyarországon kétségtelenül a
multból való hangnak tekintendő. Egy eltűnt,
egy megsemmisült kormányrendszernek a
hangja volt ez a beszéd; a mai uralom hangja,
a koalíció hangja más.

Annak az eltűnt kormányrendszernek
tévedéseiről, hibáiról, vagy — ha úgy tet-
szik — büneiről is lehet már nyugodtan be-
szélni. De abból a megsemmisült kormány-
rendszerből megmaradt Magyarországon egy
kiirthatatlan és kérielhetetlen bizonyosság:
az, hogy az általános választójognak és vele
a magyar nép és Magyarország megmenté-
sének a reményét és követelését a szivek-
ből és az elmékből sem ravaszság, sem erő-
szak ki nem tépheti többé. Az a kormány-
rendszer már meg is hozta az általános vá-
lasztójogot... Ausztriának, meghozza Ma-
gyarországnak is, ha minden népgyűlölet és
a haladástól való minden irtózás összeeskü-
szik is ellene.

Ennek a bizonyosságnak a hangja be-
szél Kristóffy — nyugodt és bátor — be-
szédéből. Jó emlékeztető ez a beszéd azok-
nak, akik szeretnének megfelekezni a mult-
ban vállalt kötelezettségekről és a jövőnek
való tartozásokról.

...Átadjuk most ezt az emlékeztetést
a koalíció dühös, ádáz és érdekeiben fájoan
sértett rivalgásának. Lesz még megjegyzé-
sünk a beszédéről is, a fogadtatásáról is De
elmondjuk — most a beszéddel — azt, amit
a koalíció akaratával, ha a koalíció be akarja
váltani a fogadalmait; de a koalíció akaratá-
nélkül is, ha a koalíció csalni szándékozik.

Bécs, március 13.

A bécsi *Szociálpolitikai Egyesület*
ma este *Kristóffy József* volt belügyminis-
ter tiszteletére banketett rendezett a Ried-
hof vendéglőben. A vacsorán az osztrák tu-
dományos és politikai világ sok tagja vetek
részt. Többek között jelen voltak: dr. *Meyer-
Luke*, az egyetem rektora, dr. *Philippo-
vich* udvari tanácsos, prorektor, dr. *Jodl*
Frigyos egyetemi tanár, a világhírű filozófus,
dr. *Bernátszki*, báró *Eiselsberg*, dr. *Zuc-
kerkandl*, dr. *Seidler*, dr. *Grünberg* egye-
temi tanárok: dr. *Mugg*, dr. *Licht*, dr.
Ofner, volt reichsrathi képviselő, az osztrák
szociáldemokrata párt képviselőjében
pedig *Seitz*, *Pernestorfer* és *Schumeyer*
volt birodalmi gyűlési képviselők, *Schey*
báró udvari tanácsos, dr. *Dorn*, dr. *Fürth*
községtanácsosok, dr. *Friedjung*, *Gold-
scheid* írók; dr. *Schulz* osztályfőnök stb.
Távolmaradásukat kimentették *Kronawetter*,
az osztrák demokraták nagyhirű vezérférfia,
Lecher volt országgyűlési képviselő és a
műegyetem rektora.

A lakomán az első felköszöntőt dr.
Wolf-Eppinger Zsigmond előkelő bécsi ügy-
véd, a szociálpolitikai klub elnöke, a liberá-
lisok egyik vezére tartotta, üdvözölvén a
megjelenteket. Nem azért kértük ide önöket
— ugymond — hogy aktiv politikust, hanem
hogy egy magán embert ünnepeljünk, aki
kis idővel ezelőtt közvetve *nagy befolyást*
*gyakorolt politikai viszonyok alakulá-
sára*. Nem mulaszthatjuk el az alkalmat,
nem engedhetjük, hogy *Kristóffy József* ő
excellenciája eltávozzék Bécsből, mielőtt
köszönetet mondtunk volna neki azért az ér-
deklődésért, a melylyel választói jogunk re-
formját kísérte. Kétségtelen, hogy a választói
jog demokratizálására való törekvésünk
régóta keltű. Régebben csak egyes polgári
demokraták követelték, míg most a reform-
nak a szervezett munkásság körében támad-
tak buzgó és áldozatkész harcosai. Nem ké-
telkedhetünk abban, hogy a reform barátai
még kevssel ezelőtt csak töredékét képez-
ték az össznépszerűségnek. A választói jog hi-
veivel az *előjogaikban megtámadottak*, a
szellemi tunyák és közönyösök állottak
szemben. Bizonyos, hogy ilyen körülmények
között a választói reform keresztülvitelére
csak úgy lehetett gondolni, ha a korona ha-
talmatlan szavának és befolyásának egész súlyát
latba veti. Ez tudvalevőleg meg is történt és
a korona sziklaszilárd akaratán szétzúzódott
a privilegizált osztályok minden ellentállása.
Mindanyian tudjuk, hogy a legfelsőbb körök
érdeklődése abból az időből származik,
amikor *Kristóffy József* ő nagyméltósága a
választói jog reformját Magyarországon na-
pirendre tűzte. *Sem jogunk, sem szándé-
kunk beleavatkozni a magyar politika*
menetébe. Benünket a magyar politikának
a mi viszonyaink alakulására való hatása
érdekel, amely hatás abban nyilvánult, hogy
nyomban aztán, *mihelyt a kérdést Magyar-
országon napirendre tűzték, a választói*
jog reformja nálunk is aktuálissá vált.
Kristóffy ő nagyméltóságában nem a magyar
politikust ünnepeljük, hanem a bátor és sza-
badelvű férfit, aki *közreműködött abban*,
*hogy Ausztriában a választói jog re-
formja megvalósuljon*, ami az ő tevékeny-
sége nélkül bizonyára csak évek mulva kö-
vetkezett volna be. Ily értelmében kérem önö-
ket, ürítsék velem poharaikat Kristóffy Jó-
zsef ő nagyméltósága egészségére.

Általános figyelem között emelkedett
szólásra Kristóffy József és az üdvözlésre a
következő, nagy tetszéssel fogadott beszéd-
del válaszolt:

Tisztelt uraim!

Hálás köszönettel fogadom a szónok urnak hozzám intézett üdvözlő szavait, amelyek nem az emberi hiúság révén. Hanem azért vésődtek be mélyen lelkembe, mert súlyos üldözöttség közepette, amelyeket elveimért elszenvednem kell, ez az első szó, amelyből a méltánylás és elismerés hangja cseng felém, a dolgozó nép joga és jóléte érdekében folytatott becsületes és hazafias politikai törekvéseim miatt.

Engedjék meg azonban t. uraim, hogy a nekem tulajdonított érdemeket elhárítsam magamtól, nem csak azért, mert a demokratikus fejlődés útját nem egyes emberek állásfoglalása, hanem a természet örök törvényei irányítják, (Zajos helyeslés.) de elhárítsam főleg azért, mert ha itt érdemről lehet szó, az érdem és elismerés csak azokat illetheti meg, akik úgy fent, mint lent, a magasabb szférákban ép úgy mint a nép összes rétegeiben megértették a kor intő szövegét s felhasználva a kedvező viszonyokat. vállvetett közreműködéssel és becsületes jóhiszeműséggel igyekeztek megteremteni a demokratikus fejlődés leghatalmasabb eszközét: az általános titkos választójogot. (Ugy van!)

Nekem ebben, tisztelt uraim, csak annyi részem van, hogy azon ahelyen, ahova ma még nem tudom, jó, vagy rossz sorsom állított-e, mint a nép fia, hűséggel és odaadással igyekeztem képviselni a magam népének érdekét; a nagy munkát, az igazi történelmi munkát azonban önök végezték, tisztelt uraim, önök itt Ausztriában, ebben a konzervatív államban akkor, midőn ezt a forradalomszerű átalakulást különböző érdektársadalmi osztályok oly csodálatos egyetértéssel és közreműködéssel mellett alig számottevő rövid idő alatt békés eszközökkel létrehozni tudták.

Aki az emberiség haladásának útjait vizsgálja, aki tudja, hogy a fejlődésnek minden lépése mennyi pusztítással jár, az valóban bámulattal áll meg az önök munkája előtt s tartozzék bármely nemzethez, ellenséghez vagy barátához egyaránt, a békés alkotásnak e nagyszerű műve előtt meg kell hajtani zászlaját s elismeréssel kell adóznia az önök államférfiainak bölcsesége, felsőbb társadalmi osztályaik áldozatkészsége, polgárságuk józansága és az ausztriai nép érettsége felett.

És az a békés nagy mű, tisztelt uraim, nemcsak Ausztriai politikai életében, hanem az emberiség fejlődésének történelmi útján is határkövet jelent. Jelenti azt, hogy a huszadik században a politikai átalakulások iránytűjét a kultúra és a humanitás képezi, jelenti azt, hogy a népek jogos vágyát képező átalakulások nem szükségképpen vérfürdő, hanem a békés alkotás eszközei által is megvalósíthatók; jelenti végül azt, hogy a politika átalakulások jövőre a demokratikus fejlődés jegyében fognak történni, mert az öntudatra ébredt népek mindenütt embe-riesen élni, boldogulni és felszabadulni akarnak. (Hosszantartó helyeslés és éljenzés.)

Önök, tisztelt uraim, immár eljutottak az „Igéret földé”-re, melynek szilárd talaján lábukat megvetve, hozzáfoghatnak az ausztriai népek gazdasági és kulturális felszabadításának nagy és nemes munkájához. Am mi Magyarországon a sűrű ködben és homályban az „Igéret földé”-nek csak a körvonalait láttuk, s még mindig a harsonák megszólalását várjuk, melyeknek hangjára Jericho falai össze fognak omlani.

Vajjon mikor fognak megszólalni? Mikor hirdetik, hogy a szociális felszabadulás ideje Magyarországon is elérkezett? Vajjon nem lesz-e későn? És amitől félni lehet, Jericho falai majd akkor nem a hivatalos harsonák hangjaira, hanem a nép harangjának zugására fognak összeomlani?

Oly kérdések ezek, tisztelt uraim, amelyekre ma válaszolni nem tudok. Egyet azonban bizonyosan tudok s ez az: hogy az általános titkos választójogot Magyarországon többé visszazsorítani nem lehet; nem azért, mert a paktum földi, nem azért,

mert a kormány igéri, nem azért, mert a parlamenti többség látszólag magáévá teszi: hanem egyszerűen azért, mert a választójog jelzett reformja Magyarországon népakarat lett, anélkül, hogy akaratuk elől pedig kitérni nem lehet. (Nagyon helyes! Ugy van.)

Én még nem adtam fel a reményt a kérdésnek békés és jóhiszemű megoldására nézve. És bár sok jel szól amellett, hogy Magyarországon az általános titkos választójogok ellen sikeres aknamunkák folynak, még mindig hiszem, hogy a józan belátás végtére is győzedelmeskedni fog s mérvadó helyen előbbre helyezik a becsületes és jóhiszemű megoldás békeművét annál a megoldásnál, melyet végeredmény gyanánt nehéz harcok és megrázkódtatások fognak létrehozni. (Zajos helyeslés.)

Mert a nép Magyarországon erre is készen van. Ha az általános titkos választójog a politika utvesztőinek ingoványain eltalál merülni, előreláthatólag súlyos napok fognak Magyarországra felvirradni. Harcok és pedig kemény, elkeseredett szociális harcok következnek, melyeknek eredménye kiszámíthatatlan.

És ez a harc még akkor sem fog véget érni, ha — mint sokan hiszik — valamely, a dolog lényegét kiforgató javaslatot fognak törvénybe iktatni, mert a küzdelem ekkor át fog helyeződni az új parlamentbe, ahol nem lesz addig béke, nem lesz rend és alkotás, míg az általános választójogot a maga tisztaságában megvalósítani nem fogják. (Ugy van.)

Az utolsó évtizedek gazdasági átalakulásai Magyarországon is oly szerepet adtak a munkásnépnek, a nemzetlentartó gazdasági életben, — és pedig nemesak a mezőgazdasági, hanem az ipari munkásnépnek is, — hogy ezek a maguk fontosságának tudatára ébredvén, a politikára való befolyást nemesak joggal követelhetik, hanem elég erősek azt ki is küzdeni.

Ma ettől függ a társadalmi béke Magyarországon. Egyszerre véget ér a politikai és szociális krízis a választójog becsületes reformja által. viszont — amit isten óvjon — sok minden lángba borulhat a megcsalott néptömegek szenvedélyeinek kitörésai folytán. Mert az általános titkos választójog Magyarországon a nép lelkében már nem is vágy, hanem lobogó tűz, melynek fenyénél jövőendő boldogságának csillogó képeit látja.

Ezzel a tüzzel pedig csakugyan veszedelmes dolog játékát űzni.

Bármiként fejlődjenek is az események, azt bizonyosan tudom, hogy a magyar radikálisok az evolúció megindult folyamatában becsülettől meg fogják állni helyüket. A vezető eszmét az önök példája, a békés megoldás képezi, de nem fognak visszaradni a harctól se, ha az általános titkos választójogot másképp megvalósítani nem lehet néhez, járhat kisebb vagy nagyobb megrázkódtatással, a vége azonban csak az általános titkos választójog teljes diadala lehet. (Zajos helyeslés.)

És ekkor Magyarország is belép a modern államok sorába, a kultúra és a humanitás jegyében új korszak virrad Szent István birodalmának összes népeire. A parlament pedig nem ósdi szatocspolitikusok, vagy vakmerő politikai kalandorok kised játékainak színhelye, hanem igazi népképviselő lesz, ahol a nép összességének gazdasági és szociális boldogulásáért fognak intenzív munkát folytatni,

És akkor a két államfélnek örökös, csak erőiket emészto harcai is véget fognak érni. Az osztrálpárlament helyét itt is, ott is igazi népparlament foglalja el és ezek meg fogják érteni egymást. És eljön majd az idő, amidőn a közös fejedelem jogára alatt a két egymástól teljesen független és önálló államfél igazi népképviselő nem visszalykódással, hanem testvéries egyetértéssel fogja külön-külön a maga népének javát és boldogulását munkálni. Engedjék

meg, tisztelt uraim, hogy ennek megvalósulására emeljen poharat. (Hosszantartó lelkes éljenzés, helyeslés és taps.)

A beszédet sűrűn megszakították a jelen voltak zajos tetszésnyilvánításai, a végén pedig szünni nem akaró taps és éljenzés közben lelkesedéssel ünnepezték a volt belügyministert.

Az éljenzés lecsillapulta után Wolf-Eppinger megköszönte Kristófnak a nagyhatalmas tartalmas beszédét, melynek minden mondatát — ugymond — a modern szociális lelkiismeret lengi át. Emlékeztet e beszéd az 1905. évi németbogsáni választószózatra mely hatalmas lökással lendített Ausztriában is az általános titkos választójog megvalósításán. Reméli, hogy Kristóffy egészségében megerősödve, hazájában, Magyarországon is megkezdje a küzdelmet az általános választójog törvénybe iktatásáért.

Az osztrák szociáldemokraták nevében Seitz reichsráthi képviselő üdvözölte ezután Kristóffy mint a demokratikus Magyarország uttörőjét s az általános választójog életével fejeszte be szavait.

Utána Licht István volt birodalomgyűlési képviselő mondott ugyanolyan felkőszöntőt. Arra emlékeztet, hogy 1848 március tizenegyedikén jött fel Bécsbe Kossuth Lajos a magyar országgyűlés határozatával, amelyben azt követelték az uralkodótól, hogy alkotmányos Ausztriával tárgyalhasson a magyar nemzet. Magyarországon — ugymond — bizonyára rossz néven veszik, hogy egy lélekzet alatt említi Kristóffy és Kossuth Lajos nevét. Mégis meg kellett tennie, mert a helyzet feltétlenül így kívánta ezt. Reméli, hogy eljön az idő, amikor a bécsiek a magyar elvtársakkal együtt fogják Magyarországon is megünnepelni az általános választói jogot és a közságenkénti titkos szavazás diadálát.

Dr. Dora, bécsi német haladóparti községtanácsos szólalt föl a viharos tetszéssel fogadott beszég után. Ugy hiszi, hogy nem sok idő múltán törvénybe iktatják Magyarországon is az általános választójogot, s kitartásra, küzdelemre biztatja Kristóffy.

A társaság sokáig maradt együtt, s mindvégig lelkesen ünnepezték Kristóffy Józsefet, mint a demokratikus új Magyarország egyik vezérlo harcosát.

Ha még egyszer azt üzeni...

irta: ACHIM L. ANDRÁS földműves.

Eppen ebben a hónapban ötvenkilencedik fordulója annak a nagy időnek, amikor körül sem kellett hordozni a véres kardokat, mégis mintha a földből nőttek volna, úgy teremtek elő a szabadságharcosok. Mikor elhangzott a „Talpra magyar!”, végigsírt hegyen-völgyön a nóta: „Mindnyájunknak el kel menni”, mindenki elment, még a csonka-béna, az sem maradt otthon. Mentekmentek, ki kuktának, ki felcsernek, de mind lerakta kincseit a hazának akkor még tulipántalan oltárára. Életüket áldozták fanatikus hittel, tüznél is égőbb lelkesedéssel, azért, ami akkor nem volt, azért, amit akkor el nem érthettek, azért, ami még most sincs meg: a magyar nép szabadságáért.

Ugy mondják, hogy akkor, abban a nagy pillanatban leomlottak az összes választófalak a nemzet rétegei között.

Nem volt sem nemes, sem jobbágy, sem ur, sem béres, sem szolgabíró, sem paraszt, sem igazhító, sem zsidó, egyenlő lett, hazafi lett mindenki széles ez országban. (Csak egy pár urról, a mai tulipános nemzetvezérek papáiról jegyeztek fel valami olyasfélét a történetírők, hogy kimentek volna nagy Muszkaországba és hoztanak kulik helyett kozákokat akkoriban még nem sztrájkoló dedapáink nyakára.) Vagy lehet, hogy nem is igaz ez, csak úgy kigondolták ezt a mesét a muszkavezetők azokról a rut történelmes-csináló bácsik, abbeli haragjukban, hogy nem

a pausálét, hanem a szabadságharcot csinálta meg előbb az akkori kormány.

És mégis azt kell hinnünk, hogy úgy volt, mert a szabadságharcnak már kevés, de nagylelkű szivarvég-adományokon rágódó félistenei így beszélnek nekünk. Ezek pedig nem tudnak hazudni, nem jártak hazugságot tanulni a magyar parlament huszmillió iskolájába, sőt nem is keresztelkedtek ki, Kossuth-szakált sem növesztettek, hogy fajmagyarok lehessenek a hazáért. De adtak és kaptak sebeket és halált s akik élve kerültek, ki a nagy küzdelemből, jutalmul nyomoruságot kaptak; Krisztust imádók, Krisztus-tagadók egyaránt; — mert ebben áll a szent egyenlőség Magyarországon.

Akik akkor elmentek küzdeni és meghalni a hazáért, a *mi parasztöseink voltak*. A haza azonban nem lett sem az övék, sem a fiaiké, de lett a papoké, borkabátosoké, grófoké és báróké. A miénk csak a kvártély, a zsellérjog. Megengedték, hogy lakjunk és ingyen dolgozhassunk a hazában. Pedig éppen Petőfi, a legtüzesebb lelkű magyar költő, a szabadság dalosa mondta ki azt a tulipános lurkók által soha le nem bunkózható igazságot, hogy hazája csak annak van, akinek földje, kenyere és joga van.

Most hát állapítsuk meg higgadtan, minden párt- és osztálygyűléstől mentesen, hogy kié ma Magyarország.

Kinek van joga Magyarországon?

Aki gróf, aki pap, akinek vagyona van lehet akármilyen bárgyu vagy buta, annak van aktív és passzív választójoga. De akinek csak egy birkával van kevesebbje, mint azt a szent cenzus megkivánja, lehet akármilyen okos derék ember, sohase voksolhat semmiféle választáson sem.

Tekintsünk csak széjjel az aranykalászos magyar rónaság Potemkin falvain. Tucat számra oszlatják fel a szegény munkások egyleteit, zsákszámba csukják le a haza kenyéréért küzdő fegyvertelen fiait. Hát kérdem én, hol van itt a jog, hol itt az igazság? Hol van, hol magyarok?

Vegyünk vándorbotot a kezünkbe — mert gyorsvonatra csak ő nekik telik — és gyű te, gyű te, szürke, járjuk be az ő házájuknak akármelyik vármegyéjét. Kinek a birtokai azok a rettenetesen nagy aranykalászos rónaságok? A szegény zsellérek viyillóihoz, vagy pedig a méltóságos és excellenciás uraimék várszerű kastélyaihoz tartoznak-e? Tehát kié a zöld, az adó- és tehermentes, aranyat ontó rónaság? Az övék, a nagyuraké, a grófoké, a papoké, a hazatulajdonosoké. Igen, az övék, kizárólag csak az övék a haza, a magyar haza.

És most kifáradva, elrongyolva ülünk le az uraság földjének árokszéleire. Huzzuk ki elnyűtt köntösük zsebéből a löcsei kalendárium helyett Magyarország utolsó három esztendejének kivándorlási és gyermek halandósági statisztikáját. Aki még ebből sem tudja megállapítani, hogy Magyarországon a munkásnépnek sem kenyere, sem joga, az legfeljebb . . . „fajmagyar” képviselő lehet. És mikor ezt a valóságot nemcsak érzi, hanem tudja is minden faj- és nem fajmagyar munkás, akkor ne gondolja senki, hogy az ágyutöltelék süket és vak. Ne gondolja senki. Mert nagyon jól lát, hall és tud már mindent.

És mert tud, mert lát, mert hall már mindent, nagyon félő, hogy nem akarná meglátni az Aladárók véres kardját; nagyon félő, hogy nem tudná megérteni azt a hajdanában olyan szépen hangzó dallamot: „Ha még egyszer azt üzeni . . .” Megeshetnék, hogy másként szólna a nóta, nem úgy, hogy „mindnyájunknak el kell menni”, hanem az volna a válasz:

— Én tudok, én látok, én hallok mindent.

. . . Tudom, hogy ebben az országban sem a jog, sem a föld, sem a kenyér, tehát a haza sem az enyém, hanem a nagy uraké, a papoké, a gazdagoké. Ám ha az övék, legyenek ők az ágyutöltelék, védjék meg ők az ő hazájukat.

. . . Látom, hogy övék a kard, a hatalom, az enyém csak a korbácsütés, a börtön, az elnyomatás. Ha ellenem, fegyvertelen ellen, olyan kegyetlenül tudják forgatni a korbácsot, mntassák meg a fegyveres erővel szemben is, hogy ki a legény a gáton, védjék meg ők a kiváltságaikat; én egy ujjamat sem mozgatom meg olyasvalaminek védelmére, amiben nekem semmi részem sincs.

*

Hallom napról-napra, éjszakáról-éjszakára az én idegenbe induló, messze Amerikába szakadt véreim százezeireinek szivembe nyilaló bucsuzokogását, keserű átkait, amiért kiüldöztettek a Kánaánokból, ahol számotokra acélos, piros szemű buza érik, nekik pedig csak a nyomoruság, a börtön jut osztályrészül.

S ebben a zokogásban, ebben az átokban néktek is üzennek, jó nagyuraim. Ezt üzenik néktek az Oceánon túlról kiüzdött, magyar véreink:

— Urak, urak, ti nagy urak, akik markotokban tartjátok az ostoba véletlen folytán a nép gyepelőit, s akik ahelyett, hogy bölcsen kormányoznátok s vele magatok is odaállanátok dolgozni a verítékező nép mellé, ahelyett korbácsot fontatok a gyepelőből, — gondolkozzatok egy kissé, amíg nem késő.

Gondolkozzatok! Elő azzal a job-bik észszel, félre azzal a kutyának való korbácscsal, adjatok jogot és kenyeret a népnek, mert ha most találna üzeni valaki, — majd csak ti fogtok elmenni . . .

Jogtiprás.

A belügyek főnemes irányítója, az aszpikgróf, Andrassy Gyula, az ébredő tavasz fuvalmát érezve, jóminap a t. Ház cifratornyú palotájában s hogy a mézes mázragot is meghuzza a türelmetlenkedő honatyák szájában, izük és kedvük szerinti beszédet vágott ki, előkelő tónusban adván hirül a nem várt csodát, hogy ő, a tizenhárom próbás főnemes, a születési előjogok szabadalmazott tulajdonosa, ő csak olyan liberális és antireakcionárius, mint akár Weltner Jakab vagy Garami Ernő, hogy ő a nép, a népjogok igaz barátja, a munka szerető ember, a munkások apostola, szóval bemutatta magát egy eddig fel nem fedezett oldaláról s a parlament kénytelen volt zajos tetszéssel tüntetni a felvilágosodás és modern eszmék köntösébe bujtatott grófi csemete mellett.

A grófi csemete pedig néhány nap múlva közébe vágott a munkás szervezeteknek s csodás fürgeséggel felfüggesztette és feloszlatta a neki alkalmatlan szakszervezeteket, holott a felügyeletet teljesítő iparhatósági közegek közvetlenül ezelőtt jelentették, hogy a szervezetek a törvény rendelkezéseinek keretén belül működnek s ellenük még hatósági szempontból sem emelhető gáncs vagy kifogás.

Az okok, melyek előrántásával a belügyminister indokolni próbálja a szakegyesületek felfüggesztését, egytől-egyig törvénytelenek. Mert sehol nem áll az, hogy egy szakegyesület tagjaira nézve nem lehet kötelező valamely ujság tartása, s hogy egy szakegyesület tullepné hatáskörét akkor, midőn tagjainak munkaviszonyait

rendezi. Mert mi az ördögért szervezkednek a munkások, ha nem azért, hogy a munkaadók könyörtelen tulajdonosaival szemben az egyesülés erejével megvédhessék nehezen kicsikart, féltett jogaikat.

Még Tisza István gróf is elismerte, hogy a munkás szervezetek fontos küldetést teljesítenek, a meny nyiben szervezvé a munkások rendezetlen tömegét, megoltalmazzák a kizsákmányolástól.

Ezeket az elveket hangoztatta a fekete gróf is nagyhatású beszédében, mikor kijelentette, hogy reakcionárius intézkedést ne várjon tőle senki s ezekkel a szavakkal megdöbbenő ellentétben áll az, a mit cselekedett.

Ha az építőmunkások sztrájkját a szakegyesület provokálta vagy kezdeményezte volna, talán a logika halovány árnyékát fel tudnánk fedezni a minister eljárásában. Ha más nem, a közérdek talán megokolná ezt az eljárást, mert az építő iparnak hosszadalmas pangása nemcsak gazdaságilag káros, de egyenes okozója a hihetetlen mértékben emelkedett lakásszükségnek és lakásdrágaságnak. De az igazság ott van, hogy a munkásokat kizárták a munkából azzal a céllal, hogy a már kivivott csekély előnyöket is elvegyék tőlük és szervezetségüket megtörjék. A kizárás élet-halál harcot jelentett a munkásokra; becsületükre és dicséretükre válik, hogy eddig oly szépen s önfeláldozóan kitartottak.

A fekete grófnak halvány fogalma sincs arról a tömördek súlyos áldozatról, melyet a kenyerről megfosztott munkások hoztak ezen hosszú harc alatt, a nélkülözésekről, a koplalásról, melyet a kizárt munkásságnak a rideg, keresetnélkül való télen keresztül el kellett szenvedniök. Áldozatokat hoztak, szenvedtek, éheztek a munkások az ő egyetlen védőbástyájukért, melyet megtámadtak s most tavasz elején, a munkások győzelmének előestéjén az államhatalom az ostromlók segítségére siet s barbár kezekkel kiakarja a szervezetet bontani! Bár mi lesz az eredménye a zsarnoki intézkedésnek, akár követi a feloszlátás a felfüggesztést, akár nem, bebizonyosodott az, hogy a belügyminister igazságtalan, részrehajló módon pártjára állott az építőmesterek testületének. A budapesti kőművesmunkásoknak összetartó ereje, a szakegyesület nem működik, a nyáj szerteüllik, s a szétforgácsolt munkásság elerőtlenített részeivel talán könnyebben bírnak elbánni a munkálatók elbizakodott heréi.

Van annyi éleslátásunk, hogy eleve is keresztülhuzzuk a munkálatók vérmes számítását. A középkori álmok nem fognak valóra válni, mert éppenséggel nincs még a harc sorsa eldöntve azzal, hogy az államhatalom az ő rettentő erejével a munkaadók szipolyozó pártjára állott.

A munkások az elemi csapás dacára is összetartanak ezentúl. És támogatni fogják élet-halál harcukban a többi szervezetek s épen ezért hiszünk

ma talán kétségbeejtőnek mutatkozó ügyüknek jobb sorsa fordulásaiban.

Önkéntelenül is előtérbe lép az a kérdés, hogy ez a felfüggesztés nem jelent-e a jövőben rendszeresen üzött praecedens? Nem jelenti-e annak a munkásellenes taktikának kezdetét, a mely diadalának a munkásszervezetek feloszlását tekinti? A magyarországi munkás mozgalom akként fejlődött, hogy a szervezetek szoros összeköttetésben állanak a szociáldemokrata párttal, nem úgy, mint Németországban, hol ezt az összekötő kapcsot most iparkodnak megerősíteni.

Épen e miatt, hasonló indokolással a belügyér bármely napon, bármely szakegyesületet felfüggeszthet és feloszlat. Mert közvetve minden magyar munkás szervezet a politikai pártnak egy-egy ezredét alkotja. Mindazon bűnöket, melyeket a fekete gróf a kőművesek szervezetének tud be, megtalálja minden szakegyesületnél. Vagy talán ezeket is feloszlatni óhajtja a belügyér ur? A liberalizmus, a jogegyenlőség, az új korszak nagyobb dicsőségére? Keresztül akar gázolni a modern Magyarország első várbástyáján, a munkásszervezeteken, hogy az osztályuralom falánk hernyóit még könnyebb jövedelem szaporításához juttathassa? Vagy csak kiakarja próbálni a munkásság türelmét, hogy törvénytelen végrehajtó basáskodását milyen hangulattal fogadja?

Hát vasárnap reggelén megfelelt a szervezett munkásság. Tízezer ember félemlítő hadserege zárt sorokban vonult fel, hogy a fekete gróf kíváncsi kérdéseire a választ megadja.

Mi épenséggel nem vagyunk kíváncsiak, hogy a felelet miképen elégitette ki az enervált főúr pettyhűdt idegeit. Pedig az a válasz az elemek megfélemlítő erejével csapott le, a melynek hallatára komonlan gondolkodóba eshetik a romboló munkán dorbézoló belügyér. Ezek a kérges tenyerek nem a késhegyig mennek, hanem a vihar pusztító erejével tudják megdönteni az osztályuralom dőhös, megvéhdedett falait. Vigyázzon az aszpik nemes grófja, a fekete belügyér, hogy oktan, pervers izgatásaival lángba ne borítsa a szervezett munkásságnak végletekig hajszolt és kimerített türelmét!

VERITAS.

Büz a fekete gyémánt körül.

Egy ártatlan ábrázatu híresekét csusztattak félhivatalos uton a közvélemény elé. Az ártatlan ábrázatu híresekébe egy példátlan méretű panama volt begöngyölve.

Arról szól a hír, hogy az elmaradt szénszállítások pótlására Kossuth Ferenc minster bizalmas értekezletre hívta meg a szénbányák képviselőit.

Ez a fakó, szinte unalmas híradás nem ígér ugy-e bár semmiféle szenzációt?

Pedig az elképzelhető legnagyobb szenzáció lappang benne. Ki is hámozzuk tüstént belőle.

A köszénbánya vállalatok több száz-ezer métermázsára menő szénszállítványokkal tartoznak az államvasutaknak. S tegyük hozzá: még a régi szerződés alapján, amely folyó évi március elsején, tehát tíz nappal ezelőtt járt le.

Ezt azért fontos megjegyezni, mert könnyen lábrakaphatna az a vélekedés, hogy a szállítási hátralékok a téli hónapokból, a havazások és a vagonhiány keserves napjaiból valók. Vannak igenis hátralékok ebből az időből is. De vannak jóval előbből is.

Alig két hónappal a koalíció kormányrajutása után, már *taival juniusban* egyre sürűbben kezdtek elmaradozni a szerződés szerű, köteles szállítások. Akkor még nem volt sem hófúvás, sem vagonhiány. Hanem volt egyéb. Tetszik tudni, mi volt? Kezdődő szénhausse volt. A bányák számára nagyszerűen kezdtek a konjunkturák alakulni. A szénárak emelkedő irányzatot mutattak Európában. Bizonyos volt, hogy őszire s pláne télire horribis szénárak lesznek.

Ellenben az államvasutak szénszerződésai *olcsó áron* való szállításra kötelezték a bányatársaságokat. Ez nagy jó volt az államvasutaknak, de nagyon rossz volt a bányáknak. Kapták tehát magukat a bányák s kezdtek — *nem szállítani*.

Érthetetlen okból furesa lefolyású szénbányász-sztrájkok keletkeztek hol itt, hol ott. Szóval, a szénbányákat megsegítette a jó isten: volt ürrügyük a szállítási határidők be nem tartására. Ők se voltak restek s éltek a bizonyára véletlenül keletkezett jó alkalommal. Valamicske szén csak szállítottak a vasutnak, de nem sokat. Épp annyit, hogy forgalmukat az államvasutak nagy ügygel-bajjal valahogy lebonyolították. De a tartalék-készletüket kénytelenek voltak elfogyasztani. Meg irtuk már egy ízben, hogy akkoriban az államvasutak összes vonalain *elfogyott még a háboru esetére korlátlanul együtt tartandó hatheti mozgosítási széntartalék is?*

Ha akkoriban valami külügyi bonyodalom szakad a monárkiára, akkor a mozgosítási széntartalék teljes hiánya következtében *az ellenség kényelmesen besétálatott volna Magyarországra* annélkül, hogy csapatainkhoz a tartalékosok bevonulhattak és sztratégiai felvonulást a hadsereg akár csak meg is kezdhetne volna.

Ilyen irtózatoss helyzetbe hozták az országot a kedvező árkonjunkturák miatt a szénbánya-vállalatok!

S így vigyázott a koalíciós kormány az ország legvitalisabb érdekeire.

Erre az állapotra még a visszaemlékezés is rettenetes.

A mozgosítási tartalékok aztán később nagynehezen sikerült újra összehozni.

De ne tessék azt hinni, hogy a szerződött bányáktól. Ezek egyre csak azt hajtogatták, hogy szállítanának ők készörömet, sőt elismerték, hogy tartoznának is szállítani, de azt állították, hogy nekik szénük nincs, ahol pedig nincs, ott ne keress.

Hát a magyar kormány mit tett e nyit szerződésességével szemben? Rájuk reccsentett talán a renitens bányavállalatokra? Meggyőződött talán arról, hogy a szállítási határidők betartását csakugyan vis-majorok akadályozták meg? Talán vizsgálatokat indított s nehéz pénzbírságokat rótt a vállalatokra?

Dehogy! A kormány ész nélkül szaladt a nyit szénpiacra s napi árakon — *a szerződés szerű áraknál jóval drágábban* — vásárolt össze minden összevászártható porosz költséget.

Az eredmény pedig az volt, hogy az árkülönbözetet megfizették az adózók a porosz szénbányáknak, a magyar szénbányák pedig tartogathatták az államvasutak számára lekötött, de visszatartott szénkészleteket a téli évadra, amikorara a széndrágaságnak előreláthatóan a legmagasabb fokra kellett hágnia.

ságnak előreláthatóan a legmagasabb fokra kellett hágnia.

Ennyit körülbelül már a multból tud a mi közönségünk. De csak a mienk. Mert a pausálás lapok ezt az első fejezetet is elhallgatták.

A második fejezet a tél elején kezdődött.

Ekkor a szénbányák már nem szorultak semmiféle sztrájkra. A jó isten megint segítségükre jött. Adott erős havazásokat, amiről senki sem tehet. És adott vérlázító és szégyenletes vagonhiányt, amiről a dicső nemzeti kormány tehet.

Egy szó mint száz: a bányák megint nem tudtak szénét szállítani. S az államvasutaknak megint nem volt szénük. És újra rá kellett fanyalodniok a mozgosítási széntartalékra. Rá is fanyalodtak. És jó részét el is fogyasztották. Milyen szerencse, hogy télen sem szakad ránk váratlan háboru!

A szénárak pedig nap nap után szökentek felfelé. Szédítő magasságokba. És csodálatos, hogy a *napi árakat* fizető fogyasztóközönség számára a bányavállalatoknak *mindig volt szénük*, de sohasem volt szénük az *államvasutak számára*, a melyek nem a drága napi árakat, hanem az *olcsó szerződéses árakat* tartoztak volna megfizetni.

Ez csodálatos volt. A kormány még sem csodálkozott rajta, hanem békétűrő várrásra fogta a dolgot. Várt, várt, várt. Várna talán még mai napig is, csak hogy most már a szénbányák unták meg a várakozást.

Megunták, de nem azért, hogy a hátralékos szállítványokat az olcsó szerződéses árakon megküldjék.

Hanem vártak addig, a míg lejárt a régi szállítási szerződés és életbe lépett az új.

Ennek a határnapja tíz nappal ezelőtt volt: március elsején.

Mikor ez a határnap elmúlt, akkor a szénbányák kezdtek feszegetni az elmaradt szállítványok dolgát. Kijelentették, hogy nagyon sajnálják, de a hátralékos szállítványokra ne tessék számítani, mert szénük nincs. Szénük pedig azért nincs, mert sztrájkok is voltak, kivándorlás is van.

Ezt *most* jelentették ki a vállalatok. De télen, a nagy fagyok idején, amikor a publikum tartani kezdett a teljes szénhiány bekövetkezésétől, akkor ugyanezek a vállalatok másképen beszéltek. A vezetőik meginterjűváltatták magukat s azt izenték a közönségnek, hogy ők nem tehetnek semmiről, ők ártatlanok az egész dologban, mert az ő bányák raktáraiban 30.000, 40.000, 50.000 métermázsra számra hever a kibányászott szén, de ha nincsen vagon, hát ők bizony a hátukon nem hozhatják a fővárosba.

Ide figyeljen a közönség!

Mikor nem volt vagon, akkor a bányáknak volt szénük. Most pedig, hogy van vagon, panaszkodva jelentik ki, hogy szénük nincsen, a minek oka a sztrájk és a kivándorlás.

A kormány tagjai közül Kossuth Ferenc e dologban az illetékes szakminister.

Neki volna kötelessége, hogy azonnal a vagonhiány megszűntekor keményen ráírjon a szénbányákra: halljátok-e, most már van kocsi elég, tessék a szerződéses olcsó áron az elmaradt szénmennyiségeket szállítani, mert máskülönben rendelet adok az államvasutaknak, hogy a *ti terhetekre* a magasabb piaci árakon ők szerezék be az elmaradt szállítványokat.

Ez lett volna Kossuth Ferenc kötelessége. Mert itt *sok sok százezer koronáról van szó*, amelylyel az állam megkárosodik, ha a bányavállalatok a szállítási hátralékok szerződés szerű árakon való lebonyolítása alól kibujnak.

Am e helyett mit tett Kossuth Ferenc? A saját félhivatalosának beismerése szerint szelíd baráti eszmecserere hívta meg a bányavállalatok vezetőit.

Mi diskurálni valója van a miniszternek ezekkel az urakkal? Ott van a szerződés, az elég világosan beszél. Semmi további diskurzusnak sem helye, sem értelmi nincsen. A jogügyek igazgatósága pedig arra való, hogy ilyen flagrns esetekben, amikor az államot százazrekre menő károk fenyegetik, minden tekintet nélkül megtegye a kutyakötelességét.

Sztrájk ide, sztrájk oda, kivándorlás ide, kivándorlás oda: a szerződés szerződés marad. Ha megdrágult a szén a szerződés kötése óta, ám viseljék a bányák e konjunktura következményeit. Érték be az áremelkedésből folyó nagyobb profittal ott, ahol olcsóbb árak mellett kötött szerződés nincs. Hiszen a szerződéses kötésnek értelmet és jogosultságot csakis az ad, hogy az eladó is, a vevő is biztosítsák érdekeiket a konjunkturák hullámzásaival szemben.

Erre az egyedül helyes álláspontra a kormánynak még egy más, az eddig felhozottaknál sokkal fontosabb okból is kötelessége lett volna magát valósággal rászégeznie.

Ez az ok: a folyó évi március elsején életbe lépett új szerződés. Ezt az új szerződést még a hazaáruló, harácsoló, közvagyonot pocsékoló darabont kormány kötötte. Még pedig az akkor már jelentkező áremelkedés ellenére a régi, olcsó árakon. Nevezük hihetetlen ügyességnek, vagy hihetetlen szerencsének. — de Vörös Lászlónak ez a szerződéskötése valóságos áldás az országra nézve. Mert már a mai szénárakhoz képest körülbelül harmincmillió koronányi megtakarítást jelent az államvasutak javára.

Erre a szerződésre a kormánynak valósággal rá kellene ülnie, mint a fősvénynek a kincsére, hogy senki hozzá ne nyulhasson. Hiszen harminc millió korona szédületes egy summa. Még a milliárdos államháztartásban is rengeteg összeg. Érthető, hogy a szénbányáknak fáj ez a szerződés. Nekik ezen szerződés következtében harminc millió koronával apadt a profitjuk. De az államvasutaknak ugyancsak a szerződés révén harminc millióvalemelkedik a nyeresége. Ez a harminc millió csökkenti a közterheket, ez a harminc millió édes mindnyájunké: az adózó polgároké.

Azt mondjuk tehát, hogy ettől a kincset érő szerződéstől féltékeny gonddal távol kell minden olyast tartani, ami érvényességének érinthetlenségét bármi módon csökkentené. Ebből a szempontból kétszerezsen, tízszeresen aggodalmas az a manőver, amely a régi már lejárt szerződésből folyó hátralékos szénzállítások körül megy végbe. Nem kell-e attól tartani, hogy a bányák, akiknek borzasztóan erős érdeke az, hogy az őket harminc millió korona nyereségtől új szerződés szétrepesztessék, a sztrájkokra és a kivándorlásra való hivatkozást nem a multban elmaradt szállítások kedvéért eszeltek ki, hanem ezt a trójai falovat a harminc milliós új szerződésbe akarják becsémpészni? Mert hiszen ha a sztrájkokra és a kivándorlásra való tekintet rábírja a kormányt arra, hogy a bányákat a régi szerződésből folyó kötelezettsége alól feloldja, akkor van precedens, amelyet aztán az új szerződéssel szemben is lehet alkalmazni.

Néhai való Pulszky Ágost azt mondta egyszer, hogy nálunk mindent meglehet csinálni, amire precedens van, precedens pedig mindenre van.

Szegény Pulszky Ágost tévedett. Arra, a mit a szénbányák az adozók kárára most akarnak elérni, még Magyarországon sem volt precedens. S harminc millió koronáról lévén szó, jól vigyázzunk, hogy ilyen végzetes precedens most se jöhessen létre.

Vasárnapi levelek.

— Budapesti tudósítónktól. —

— Március idusa. — Brandes György felolvasó estélye. — Az első kabaret színpad a „Bonbonnier” szereplése.

*) Makón besült, hallgatóság hiányából; hej pedig de szépen hangzott volna a refrén:

A magyarok istenére,
Esküszünk,
Justh Gyulának, soha többé
Nem hiszünk.

Magyarország tizezer és néhány száz városában és községében lelkesen hangzott ég felé március idusán a „Talpra magyar”!

Parádés nemzet vagyunk, így hát főlösen szeretjük a pompázó fényt, a ragyogó ünneplést, a hű szovirágos pohárköszöntőket. S a zsibbasztó mámor szivárványos perceiben gyakorta elvétjük az ünnepség tulajdonképeni célját és rendeltetését. A szabadság és népjogok ünnepe volna a március Idusa, ha ugyan hatvan év óta ki tudtuk volna vinni a nemzeti uralomnak e kettős létfelelősséget. Március tizenötödike kérelhetlenül elkövetkezik minden esztendőben, de mind a mai napig fülig talál bennünket a politikai és társadalmi reakció legpiszkosabb mocsarában. Képmutatás volna letagadni vagy szépíteni ezt a szégyenteljes állapotot és csak azért, hogy ünnepontok ne legyünk, megbecsteleníteni e napot a legnagyobb ünnepontással a hazugsággal. Az osztályuralom féketvesztett tobzódásaiban most éli haldokló világának utolsó visszatérítő napjait. Most iparkodik eltiporni a gyülekezési jogot, elfojtani a vélemény szabadságot. A nemzeti lobogó színeibe takarodó tulipán hazafiak borzadva gondolnak arra a percre, mely meg fogja nyitni zsilipjeit az ország jogfosztott népének, hogy őket az igazi alkotmány sáncaiba bevezesse. De a tulipánosok röppenő rakétái, borvirágos kurjantási nyom nélkül tűnnek le a semmiségbe. Az ő melldőngetésük csak olyan üres puffanás, melytől undorral fordul el minden jobbérzésű ember gondolat világa. S a késő utódok szánakozva fognak megemlékezni az erőlködő ősök kétszínű játékaikról, a kik csak szavakban voltak a szabadság hívei, de tetteikben felülmúlták a sötét középkor leggyalázatosabb reakcióját.

Brandes György a messzeföldön ismert híres dán író és esztetikus különösen két oldaláról ismeretes az írói és művészi világban. Arról, hogy Ibsen Henrik mistikus drámáinak leghívatottabb magyarzója s valóságos bámulattal csüng észak nagynevű fián, másodsorban pedig arról ismeretes, hogy igen kiméletlen hangon tud és szokott megbirkózni az ellenfelek véleményeivel. Brandes európai kulturkörtudományban utba ejtette a mi székes fővárosunkat is, hogy Ibsen nagy szelleméről némiemű felvilágosítással szolgáljon felületes színházlátogató közönségünknek s itt első sorban a szépneműt értjük, kiknek bájos képviselői többnyire csak azért mutogatják magukat a páholyok diszkrét félhomályában, hogy újabb és legújabb divatu toletjeikkel legkedvesebb barátnők irigységét felébreszt-hessék. A mi színházlátogató női közönségünk különben is a társaság kedvéért jár el a színházakba s csak másodsorban érdekesíti figyelemre a meghallgatott szindarab értékét s azt is csak akkor, ha a szerzője divatos író. Már pedig Ibsen Henrik még mindig a világhódító szerzők sorában aratja írói babérjait s így méltán számíthatott Brandes is olyan fogadtatásra, mely méltó egy előkelő író és tudós hírnevéhez. Am a jó Brandes ezuttal alaposan csalódott. Az ugynevezett fashionable közönség vagy nem akarta, vagy nem tudta megérteni észak nagy költőjének híres interpretatorát, mert a felolvasó terem széksorai ugyancsak ijesz-tően ásítottak a feltűnő ürességtől. Az a néhány, figyelmes hallgató, kinek nemes örömet szerez egy művészi és tudományos

értekezés, odadó buzgósággal szentelte magát a felolvasónak, de maga Brandes zsörtölődve, duzzogva a bosszantó közöny felett, hamarosan fejezte be értekezését. Hogy ennek a vendégszereplésnek utóíze igen fanyar visszaemlékezés lesz, arról csakhamar meggyőződést is fogunk szerezni. Mert a hűségben megsértett tudós rövidesen alkalmat fog találni a nyugati kultúra valamelyik metropolisában, ahol nem valami elismerő hizelegéssel fog adózni a magyar műveltségnek. És míg ezek a művészbárátok valószínűleg szarkasztikus mosolylyal fogják helyeselni az ócsarló vádaskodásokat, addig bizonyára azoz is eltöprenkednek, hogy mi a csudáért vállalkozott a nagy dán férfi arra, hogy egy a művészet ismeretlen homályában tévelygő népet látogatására érdemesnek méltasson. Am viszont hallgatva a monoton előadás idejét mult, igen sokszor ósdi okfejtéseit, némileg igazat fognak nekünk adni abban, hogy nem okvetlenül szükséges felülni akármilyen bámulatosnak hirdetett unalmas világcsodának.

A mulatni élvezni vágyó közönség azon része amely mindig felesleges bőséggel pártfogolhatja a sekélyebb értékű művészi jelenségeket, pártatlan népszerűséggel karolta fel az első kabaret színpad a „Bonbonnier” előadásait. Végre is minden újdonságnak meg van a maga sikere, annál is inkább, ha ez az újdonság valamely párisi mintára nyert nálunk alakot. Már pedig e párisi kabaret, a „Chat noir”-a fekete macska eddig souverain hatalommal uralkodott a kabaret világa felett; jöllehet egy újságíró kollegának a minap kibővítette, hogy ez a párisi színpad tulajdonképen színmagyar őstől származik. Állítólag száz év előtt, 1807-ben egy bukott erdélyi szindirektor vetődött ki éhes, de művészi tehetségekkel bőven megáldott társulatával előbb Németországba, majd a szajnamenti fővárosba s ősalapítója az ott ma is virágzó Chat noir színpadnak. Bajos ugyan ellenőrizni ennek a sovén történelmi piskotának szavahihetőségét, de tekintve, hogy épen a magyar sovinizmusnak legyczgeti hűségát, szívesen adhatunk igazat a találékony történetbuvárnak. Hogy a budapesti kabaret életképessége meddig fogja nyújtani ennek a színpadi újdonságnak életét, ma alig lehetne megállapítani. Az állandóan telt házak elég biztató reménnyel kecsgettek a vállalkozó művészeket, más kérdés azonban az, hogy műsor változtatás esetén lesz-e elegendő ingere a sokat élt és tapasztalt éjjeli világ pillangóira s képes lesz-e kielégíteni egy fokozottabb rangon álló varieté igényeit. Mert szó, a miszó, a kabaret inkább egy orfeumszerű tutti frutti, mint művészi becsre igényt tartó színpad. Már a berendezkedés mintája is a varieték formájára készült s így inkább egy nemzetközi mulató, mint valamely színház jellegével bír. A társulat női tagjai közül előkelő szerepkört tölt be Almásy Lola, ki a „Füldökád” című bohózat első jelenésében annyit mutat ki plasztikus körvonalaiból, a mennyit a hatósági engedély fővárosi mértékkel a legtulzottabb igények kielégítésére nyilvánosan engedélyezhet. Természetes, hogy a közönség nem elégszik meg a kiszabott határral, s mikor a szép művésznő telt vállait a füldökád peremétől határolva megpillantja, általános hangzik el a kiáltás: Felállni, felállni! Hogy a színeszi pályán nem jelent valami kiváló haladást ez a szereplés a könnyen elképzelhető, de viszont anyagiakban bizonyosan jobban van honorálva, mint a mennyivel egy vidéki társulat társalgási szereplőinek budgetje megelégedni kényszerül. Az előadás sorozatos számai több kevesebb szellemmel megirt apróságok, születte nagy részében a fővárosi sajtó munkásainak elemes tolaiból. Néhány nemzetközi attrakció tarkítja az előadást, minőt a jobb orfeumok színpadjain látható. Hogy mily keveset értett ez a mulató a többi varieté színpadnak

azt igazolják a telt házak, amely szerencsében az összes mulatóhelyek részesülnek. Hiába! vidám gondatlan nép a budapesti közönség s ha Pásztor Mihály könyve szerint fülüg el is van adósodva, a nevető, kacagó nézőtér vidám tekintéséből még a gondolatolvasó sem tudna következtetni a mélységes nyomorúság küzdelmes válságaira.

Bécsi levél.

Kristóffy bécsi diadala.

Nem akarom Kristóffy barátait az örömtől, ellenségeit a megpukkadásig menő irigységtől megfosztani, a mit Kristóffy tegnapi bécsi ünnepeltetése alkalmával aratott. Csak igaz azon példabeszéd, hogy „senki sem próféta saját hazájában” és neki is Bécsbe kellett sanatoriumi kezelés végett jönnie, hogy országos jelentőségen tulmenő hatalmas felszólalásával, nem csak politikai barátait lepte meg, de szavának és egyéniségének sulya mindazoknál élénk visszhangra fog találni, kik az agyongyötört nép politikai, társadalmi és általános emberi műveltségét elismerve, sorsa javítását minden tőlük telhető módon előrevinni iparkodnak. Ily eszmék propagálásával foglalkozik azon socialpolitikai egyesület, mely Bécs városának társadalmi és szellemi elitjéből összeállítva, f. hó 13-án esti 8 órakor egy fényes banketet rendezett Kristóffy tiszteletére, hogy — a mint annak elnöke dr. Eppinger mondta — ne hagyjuk őt Bécsből távozni, anélkül, hogy köszönetünket ne nyilvánítsuk neki azon bátor fellépéseért, melylyel ő az általános választójog eszméjét hirdette, és melynek mi osztrákok köszönhetjük azt, hogy ezen reform nálunk immár keresztül ment és törvénynyé vált, és a nagyszámban megjelent közönség tetszésnyilvánítása mellett poharát Kristóffy egészségére üritette. Kristóffy erre néhány szóval megköszönve ezen ünnepély rendezését és a hozzá intézett elismerő szavakra ezt mondta: „mélyen vésődött a szívébe, nem emberi hiúságból, hanem mert kimondhatatlan viszontagság között, melyet meggyőződéseért szenvednie kellett, az első elismerés hangzik most tőle, az ő hazafias és loyális törekvéseiért, melyet a jog érdekében és a munkás nép jóléte végett tett.” Beszéde mely közel egy fél órát vett igénybe sűrűn félbeszakított bravókkal és tapsokkal, és a beszéd végén az egész nagy közönség, nagyrabecsülésének kifejezése céljából, mint egy falanx sorfalat állott és mindaddig nem ült le, míg Kristóffy személyesen végig nem ment a nagy patkó alaku asztal körül, hogy a megjelent vendégekkel sorba kocintson. Igen természetes, hogy ezen hatalmas felköszöntője után számos felköszöntő hangzott el a különféle pártcsoportok vezérférfiai részéről és a lakomának csak a késő éjjelutáni fél 2 óra vetett végett.

Másnap a bécsi lapok hasábszámra közölték élethűen Kristóffy felköszöntőjét és bár mindegyik a saját pártállása szerint interpretálta, még is mindnyájan megegyeztek abban, hogy ez idő szerint ötöt tartják az egyedüli modern államférfinak, akinek szive, lelke de tehetsége és kitartása valamint nagyfokú hivatottsága van arra: hogy ezen általa felvetett választóreformot végrehajtsa, miután alig remélhető másképp ezen javaslatnak életbeléptetése.

A „Neue Freie Presse” tehát az osztrákok félhivatalosa és majdnem legelterjedtebb, de mindenesetre Magyarországgal szemben is mindig loyális magatartású lap vezércikkezőven ezen témáról, körülbelül ilyen formán kommentálja Kristóffy beszédét:

Ausztriában az általános választójog története még nincsen megírva. Mi ugyan megirtuk, de csak kevesen tudják még államférfiak közül is, ennek keletkezését. Az egész élő nemzedék tudja azt, hogy a miniszter elnök néhány hónap előtt a választójog kérdésében nagyon skeptikus volt, és még is

nemsokára Saumusból Paulus lett (á la Andrassy et consortes).

Hogy ezen gyors változásnak mi a lélektani rugója, az még nincsen kiderítve, valamint az, hogy olyan helyekről is propagálták ezen eszméket ahonnan nem szoktuk meg, csak ennek ellenkezőjét. Annyit azonban tudunk, hogy a Fejérvári ministerium egyik tagja (Kristóffy) a kit ottan a törvénytelenség és absolutizmus megtestesülésének tartják, az mondta ki először azon bátor szavakat: Eljén az általános választó jog! És ettől a perctől fogva megszűnt ezen fogalom theoretikus lenni, hanem praktikus politika lett belőle. Ezen ministerium megbukott, de az eszme megmaradt. Az események úgy hozták magukkal, hogy a Magyarországon elhangzott vagy kiindult eszme Ausztriában valósult meg először; és így bizonyos: *hogy a volt belügyministernek ezen lelkes, tüzes szavának, teremtő erejének köszönheti Austria választójogát!*

Kristóffy ur most magán ember, hivatal és befolyás nélkül, sőt az u. n. politikai világ által megvetve. Mind a mellett bécsi fellépése, — bár magán körben — *nagy jelentőségű.* Kristóffy beszédében nem játszott az elégedetlent, nem pózolt, mint a választójognak előharcosa, hanem az osztrák győzelem fényében azt mutatta be: hogy jövőben *minden politika csak a demokracia jegyében érvényesülhet!*

Az ígéret földjére eljutott Ausztriának szerencsét kíván, és saját népének megajánolja: hogy ilyen reform őket gazdasági és kulturális tekintetben fel fogja szabadítani; és ha ezen dicséretből egy fény sugarat ennek hirdetőjére esett, ennyit egy jó izlésű ember mindig igénybe vehet.

Ezen beszéd főérdeke abban áll, a midőn ezen választási reform magyarországi kilátásairól beszél. A képviselőházzal szemben nagyon gyanakodó, miután a mostani u. n. nemzeti kormány *csak látszólagosan fogadta el ezen reformjavaslatokat.*

Azonban ő erősen bizik ezen törvények életbeléptetésében, két okból; az első, ha meghamisítva kerül a Házba: akkor heves küzdelem színhelye lesz az országgyűlés; a másik ok; hogy a munkás osztály politikai befolyása már akkora, hogy saját maga erejével kiküzdheti.

Ha ezen reform keresztül megy, egy új korszak nyílik Magyarországon a melyben a kultur nemzetek sorába lép. *Mert a mostani Magyarország avult kalmárpolitikát csinál, a hol politikai kalandorok intrikája botránkoztatja meg a művelt világot.* Ha egy ilyen hazafias érzésű politikus így beszél a magyar parlamentről, akkor ennek nem csak azon rugója van, hogy a miért őt üldözik, azért itéli el őket, hanem ama néprétegek tompa moraja és elégedetlensége szól ki szavaiból, akik ma jogfosztott proletárok!

Kristóffy (az új Magyarországtól jobb viszonyt vár Ausztriával szemben is, ha az osztályuralom helyét a népuralom váltja fel. Hogy ebbeli nézetének lesznek-e hívei: az a jövő kérdése! Ausztria és Magyarország közti ellentétnek nagyon is materialis háttere van, melyet testvéri szeretetre való hivatkozással kiegyenlíteni nem lehet. Ennek legfőbb bizonyítékát szolgálja maga Kristóffy, midőn az *önállóságot és függetlenséget hangoztatva, maga is a szétválás eszméjét propagálja. Ez talán Kristóffy beszédének legfontosabb része! Ezen ideálban minden magyar Kossuth-tól—Kristóffy-ig megegyeznek!*

Az általános választói jog bizonyosan nagy haladást jelent, de könnyen szülhet kiábrándulást, ha az emberek csodát várnak tőle — Ausztria és Magyarországon! —

Hogy a magyar lapok nem így fognak írni, az valószínű, de azért a „Nap”-nak szellemeskedő felirata „Riedhof vagy Friedhof” azon benyomást teszi az emberre, hogy nem Kristóffy eszméit tamették el ot-

tan, hanem a sötét reakció szolgálatában levő sajtó eszméi lelkek biztos halálalukat, ha Kristóffy eszméi Magyarországon győzelemre jutnak, fényesebb olégtételt ezen méltatlanul megbántott, hatalmas elméjű magyar államférfi még nem kapott, mint ezen bécsi ünneplést, mely valóságos ováció számba ment, de az intimitás mellett is méltóságos szép lefolyású volt!

Dr. H. L.

Ünnep—ünneplők nélkül. Ne sirj ne sirj Kossuth Lajos! Március Idusa Makón.

Március Idusát ünnepelte Makó városa s tagadhatatlanul meg volt minden, ami egy ünnepséghöz szükséges, csak egy hiányzott: az ünneplő közönség, no meg a lelkesültség. Nem láttuk ott a hazafias fellángolásnak csak egy szikrányi szikráját sem, nem láttunk lelkesedéstől kipirult arcokat s bizony-bizony az ünnepi köntös csak arra volt jó, hogy a szivekben tanyázó fásult egykedvűséget leplezze.

Mennyivel más volt ez az ünnepség ezelőtt! Akkor, amikor a 48-as eszmék harcosai a siketülésig fuhatták az ország fülébe a hangzatos jelszavak trombitáját, a mikor még apostolokként járhatták be az országot hirdelve egy messiási kor eljövételét, a melyben majd minden olyan szép, olyan jó lesz s az ország egy varázsütésre átvedlik tejjel mézzel folyó Kanaánna.

És a messiás eljött s örömrivalgással üdvözölték az elámitott hívek az új megváltót: de hej, nagyon is hamar kiábrándultak belőle. Amikor első meglepetésükből magukhoz térve vizsgálgatni kezdték a megváltót, az ugynevezett új rendszert, bizony hamar észrevették, hogy a kikendőzött arc mögött egy szélhámos, egy komédiás rejtőzik a ki szemérmetlenül üzi piszkos játékát.

Ez az oka annak, hogy a nemzet nem ünnepel. Mit ünnepeljen? Hiszen nincs tárgya az ünnepségnak s a szónokok zavarba jönnek. Eddig azzal tudtak hatást elérni, hogy biztatták a hallgatókat egy szebb jövő eljövételével, — nos hát itt van az a szebb jövő: nincs köszönet benne. A nép már nem hisz, fújhatják már a frázisharsonákat pukkadásig — a nép már nem hallja meg, — forgathatják már a szemüket — a népet már nem ámíthatják vele, — a nép már nagyon is tisztában van ezekkel a csepürágókkal.

Makó városa is ünnepelt ezelőtt, nagy keretekben, fényesen. Most nem ünnepel, mert nem volt aki ünnepeljen. Az a pár lézengő ember, a ki bevetődött az ünnepély színhelyére, inkább kíváncsiságból, mint honfui lelkesedésből jelent ott meg s a más-

kor egymást érő lelkés kitörések egészen elmaradtak.

De szóljunk hát magáról az ünnepélyről.

Kezdődött az izr. templomban tartott isteni tisztelettel, a melyen dr. Kecskeméti Ármin főrabbi szép imát mondott.

Innen a városházára vonultak a képviselők, a polgármester vezetésével.

József egy papirlapról olvasta megnyitóját, igen türelmes papirost választván ezen célra, mert csak így magyarázható meg, hogy annyi ostobaságot szhazugságot elviselt az. Többek között azt is állította, hogy a múlt évben nem lehetett megünnepelni március idusát, — mert meg volt tiltva. Erről ezuttal nem szólunk semmit, mert legközelebb úgy is vissza térünk rá. Azután — egy nagyot sóhajtott. Azt hinnéd ugy-e nyájas olvasó, hogy a honfui bánat tört ki e derék kebelből? Oh nem, Józsefünk sóhajtásának egészen más oka volt. Meglátta ugyanis az egyik sarokban fekete selyem ruhában s ugyan oly kendőben szive terjedelmes bálványát, akiről azt hitte, hogy nem jön el anagy alkalmra deli lovagja szép beszédét meghallgatandó, — a sóhaj tehát, mint ezen kis kommentárból kitűnik, — a megkönnyebbülés sóhaja vala. Most már József egy oktávval emelkedett a skálában, kézzel lábbal hadonázza hazafiaskodott, s végül egy bájos mosolyt irányítván az említett sarokba, — át adta a szót dr. Dózsa Sámuelnek.

Az ünnepi szónok szép beszédében emlékezett meg a márciusi eseményekről.

Közben a makói honleányok korszorut hoztak a terembe s megkérték Józsefünket, lenne szives felszólítani a képviselőtestületet, hogy a Kossuth szobor megkoszoruzásánál jelenjen meg s egyszersmind személyes megjelenésével is kegyeskedjék megtisztelni Kossuth Lajos érc alakját. Megható volt nézni a zavart, mely József orcájára a szivárvány összes színeit ecsetelé.

— Kérem . . . szóla megilletődve, én igazán . . . hogy is mondjam csak . . . szivesen mennék, de kérem a keszkenőmet otthon felejtém és ha a hűvös levegőre megyek s ajkaimat nincs mivel befednem, esküszöm a magyarok istenére, hogy 24 órán belül ott nyugszom, ahol már nem fáj semmi és nem bánt senki. Tehát Kossuth szobor ide, Kossuth szobor oda, menjenek önök nagyrabecsült honleányok, akiket az irigy sors nem fosztott meg keszkenőjüktől. Hanem a képviselő urakat felkérem a részvételre s . . . hopp! van egy nagyon jó eszmém! Tetszik látni ott a sarokban van az én . . . hogy is mondjam . . . szívem hölgye, aki már a Rákóczi hamvaihoz is vezette annak idején a makói nők küldöttségét, tessék felkérni, ő bizonyára elvállalja ezuttal is a vezetést.

És a selyem szoknya suhogása csakhamar jelezte a hölgyek indulását, a polgármester büszkeségtől dagadozó kebelével nézett a képviselők kandi szemébe akiket azonban még a selyem szoknya suhogása sem tudott arra venni, hogy a Kossuth szobor megkoszoruzásánál jelen legyenek.

A szobornál csekély tömeg verődött össze, néma, szomorú aktus volt a megkoszoruzás, egyetlen hang sem hallatszott, mintha a 48-as eszmék siralmára helyezték volna azokat a virágokat. Nem dalolták még a Kossuthnótát sem, pedig csak most érkezett el annak igazán az ideje, milyen szépen hangzott volna, hogy:

„Kossuth Lajos azt üzenté
Elfogyott a regementje!“

Bizony elfogyott majd egy szálíg elfogyott a sereged, szegény megcsalt, kijátszott Kossuth Lajos!

A városi közgyűlés e közben véget ért. Még csak azt tartjuk említésre méltónak, hogy Hervai alispán is leereszkedett a nép közé s együtt dalolt az ünneplőkkel, ez volt az első eset, hogy kinyitotta a száját, a nélkül, hogy sületlenségek kerültek volna ki belőle.

Még a délutáni népgyűlésről is szóljunk? Elmondjuk, hogy itt is kötéllal kellett ünneplőket fogni, hogy a vásárra érkezett kíváncsiskodók ácsorogtak csak az erkély alatt, hogy Mágori bíró háromszor is megolvasta a jelenlevőket, a nélkül, hogy a népgyűlés mértékét azok száma megütötte volna?

Végre Kiss Pál dr a nagy tanács-terembe összetoborzott, legnagyobb-részt szervezett munkásokból álló hallgatóság előtt megeresztette önképzőkori stílusban megirt beszédét, a csömlőlésig tele bombasztokkal, egetverő frázisokkal, az ő megunt merész képeivel. És közben jóskamódra ő is elkezdett hazudozni, hogy tavaly még azt is eliltották, hogy ő csendes otthonában ábrándozhassék Petőfiéhez hasonló dicsőségekről, a melyek az ő frázis vállalkozásait idővel koronázni fogják. Nem igaz ám az Kiss ur, hogy tavaly nem volt szabad ünnepelni, erre vonatkozólag önnek és ép-ugy felelni fogunk legközelebb mint a Jóska gyerekeknek.

Ugyan miért nem jött el Justh Gyula erre a nagy alkalomra? Miért nem jött el meggyőződni, hogy sokat, nagyon sokat fordult már a világ ke-reke azóta, a mióta ő elnöki ebédeken köszöntőket mondogat a nép hagyományos butaságára! Miért nem jött el a nagy Gyula, hogy saját füleivel halhatta volna a csekély számu hallgatóság fel-felzugó elégedetlen morajlását, miért nem jött el, legalább láthatta volna, hogy a nép már nem tud tapsolni: nemzeti színü bugyogóban bukfenceket hányó pajácáknak! Miért nem jött el, legalább feleszmélt volna édesded álmából! Hej, mennyire más volt a március 15-kék képe, a mikor még az a bizonyos darabant állott a

rendezőbizottság élén! De hát más idők, — más emberek!

Ne is akarják, ne is kívánják a mostani helyzet urai, hogy valaha március 15-ét újból ünnepelni kezdjék. Ne kívánják a saját érdekükben. Mert ha egyszer újból gondolkozni s újból lelkesülni fog a nép, ha március idusa újra elfoglalja a megérdemelt fényes lapot a magyar történelemben, úgy elsöpri, úgy elsodorja ezt a nagy komédiát a földszinéről, hogy még lelke sem marad meg a pokolnak.

Addig örüljenek, a míg a nép nem ünnepel!

Ego.

HIREK.

— **Petőfi ünnepély.** A makói összmunkások f. hó 17-én vasárnap délután hat órakor a földmunkások egyesületének helyiségében (A polgári leányiskolával szemben) Petőfi ünnepélyt tartanak. A szabadság lánglelkü dalosának hervadhatatlan érdemeit Szegő Izsó fogja méltatni. Vendégeket szívesen lát a vezetőség.

— **Az alispán ur meg a szemét.** Biatorbágyról írják: Akkoriban, mikor a nemzeti ellenállás vihará zúgott az országban, mikor a honhazaflyság nemzetiszínü tüze fölperzselte a koalíció birodalmát Kárpátoktól az Adriáig, akkoriban — emlékezzék rá Fazekas Ágoston alispán ur! — Biatorbágyon is toboroztak diszküldöttséget, hogy vármegyék dicső vezérférfiának, az alkotmány bástyája buzogányos örének bemutatassa hódolatát Azok a szegény biatorbágyi atyafiak felkerekedtek és leborultak Fazekas Ágoston ur nemzeti nagysága előtt. Kérve-kérték a magyarok öreg istenét, hogy engedje kormányra jutni a Fazekas Ágostonokat, hogy az ő nyomoruságukon az Ágoston apánk bölcsesége, honfui szerelme és nemzeti politikája enyhithessen.

A harc elült. Elült az a harc, mely Fazekas Ágostonnak alispánságot hozott és a biatorbágyiaknak keserves kiábrándulást. Bizony, szegény atyafiak keservesen csalódtak, Ők nem kaptak alispánságot, nem lettek ministerek, de még csak egy nyomoruságos örszemi állás se jutott nekik. Tóth Jánosból lehetett közoktatásügyi államtitkár, de a biatorbágyi atyafiak diszküldöttségének tagjaiból nem lett semmi. Ők továbbra is megmaradtak azoknak, akik voltak. Szegény, nyomorusággal verekedő parasztoknak.

Eddig az a remény táplálta szegényeket hogy majd Fazekas Ágoston ur segít a nyomoruságon: majd Kossuth Ferenc ur letörli az ő istentelen állapotuknak véres könyeit. Most már ennek is vége. A koalíciót még Biatorbágyon is megismerték, annyira megismerték, hogy a legjobb akarat-tal se tudják felismerni.

Mit csináljanak? Ó, még mindig Fazekas Ágoston urban reménykednek. Ez az ur még segíthet rajtuk és ez az nr, ha szépen kéri, ad utlevelet — Amerikába. Szép, szép, hogy Amerikát meghagyta a tisztelt koalíció a szegény magyaroknak. Aki nem lett képviselő, akinek nem jutott alispánság, aki nem kapott ministeri tárcát vagy államtitkárságot, az mehet Amerikába.

Csak egy kis formáságon kell átesni. Például a biatorbágyiaknak megint fel kell menni tisztelegni Fazekas Ágoston urhoz. Most nem sirnak egymás keblén. Most nem éneklük a himnuszt, a Kossuthnótát, most a jollakott alispán ur és nem az éhes hazafi áll a szegény biatorbágyi atyafiak előtt, akik a napokban tisztelegtek Fazekas alispán ur előtt egy kis utlevél irányában. Még

csak színét se láthatták a nagyságos hazafinak. Az alispán ur megkérdezte a huszárt: — Mit akarnak azok a biatorbágyi parasztok?

— Az utleveleikért jöttek, jelentem alásson.

— Ki kell adni az utleveleket, aztán isten hirivel!

Ugy bizony. A honmentő alkotmány bástyának csak egy darabkáját sem láthaták meg a biatorbágyi atyafiak. Ott ácsorogtak a folyosón és várták az utlevelet. Kihozták nekik, Zsobre akarták vágni.

— Hohó, atyafiak! Ellöb alá kell inni a vétivet, nehogy eltagadhassák kendtek, hogy mi nem adtunk utlevelet.

Valami bűdös lim-lommal telt szemetes láda disztelenkedik a folyosó sarkában. Talán a jóléti bizottság iratait rejti. Talán valami tulipán-pénzszámadások vannak benne. De valószínűbb, hogy szemét, porí szivarvég az alispán ur aranyaszájából.

— Ide, atyafiak, itt aláírhatják kendtek.

Az atyafiaknak le kellett telepedni a szemetes láda mellé és ott kellett aláírkálni a vétivet. A szemetes láda tetején kell kiállítani a nyugtát arról, hogy igenis, megkapták az Amerikába szóló utlevelet nagyságos Fazekas Ágoston alispán urtól.

Este, mikor a falu korcsmájába buszkodtak a még itthon maradt biatorbágyiaktól, elmondták, hogy ők bizony csak a szemetes ládáig juthattak el, mikor Fazekas Ágoston urkoz akartak férközni. Nem szabad volt tovább menniök. Így aztán nem udhatták a szeméttől megközelíteni Fazekas Ágoston urat.

A falubeliek májdnem sirtak, Még a bíró is a fejét esóváta. Eszükbe jutott a diszküldöttség és a szónoklat, a kézsorítás, a Kossuth-nóta.

Csak az utlevelesek nem törődtek már ilyesmivel. Mit nekik a jóllakott alispán ur! Ok éhesek, mennek Amerikába, Itt hagyják Fazekas Ágoston urat, meg a szemetet.

— **Udvariatlan képviselő.** A Lupta nevű Budapesten megjelenő román lap hírt ad egy különös esetről, mely a képviselőház hétfői ülésén történt a VI. számú karzaton. Vajda Sándor dr. nemzetiségi képviselő beszédét tudvalevően több román hölgy is végighallgatta elegáns román nemzeti viseletben. Közöttük volt Vajda és Mihali képviselők felesége, továbbá Cosma temesvári bankigazgató neje. Miközben Vajda beszélt, Nagy György dr. függetlenségi képviselő megjelent a karzaton és hangosan kiáltotta, hogy a hölgyek is meghallhassák:

— Annak a Vadának és társainak kötélt való, ezeket pedig (és ezzel rámutatott a hölgyre) be kellene zárnai.

A hölgyek egyike, Cosmané erre felháborodva mondotta románul:

— Infamulé! (Gyalázat!)

A mikor pedig Nagy dr. újabb sértésekkel válaszolt, Cosmané ismételte:

— Infamulé! Ez hát a magyar lovagiaság.

Nagy György erre eltávozott.

Vajda Sándor dr. képviselő egy ujságró előtt kijelentette, hogy a Lupta híradása igaz. Cosmané, Mihaliné és a felesége az ülés után azonnal elmondták neki az esetet. Lehetséges, hogy a nemzetiségi képviselőket így akarják beleugrasztani lovagias ügyekbe. Vajda a legközelebbi alkalommal a képviselőház nyílt ülésén előadást tart majd a lovagiaságról. Arról is gondoskodás történik, hogy a Luptának az a száma, mely Nagy György viselkedését tárgyalja, eljusson a román lakosság legtágasabb köreibé.

— **Egy orosz kapitány milliói.** Lebedev komornyik, ki Bulasov huszárkapitány szolgálatában állt, azokból a drágaságokból, melyeket a kapitány felesége egy zálogház-

nak, adott át megörzés végett, egy gyémánt-melltűt, egy gyémánt nyakéket s egy arany karsottot elsikkasztott s az érték kapott 75.000 rubelt elkártyázta. A tárgyalás érdekes képet nyújtott a kapitány élete módjáról, ki apjától örökölt millióit nagy grandezzával tudta elpazarolni. De ezért még mindig maradt neki 54.000 rubel évi jövedelme, melyet Lebedev kezel. Az élni szerető és tudó huszártiszt szállodai, éttermi s egyéb számláit mindig Lebedev mutatta be neki, s a kapitány fizetett a nélkül, hogy csak rá is pillantott volna a számlákra. Egyszerűen megkérdezte Lebedevet, hogy mennyi az összeg, s azután fizetett, mint köles. A törvényszék előtt felolvastak néhány ilyen számlát. Nagybárra horribilis összegekről s hamis tételekről szölkak. Így a „Szamar-kand“ étterem számláján 90 rubel állt eltört edényekért s 25 rubel testi sértésért, holott a kapitány egyikről sem tudott semmit. Lebedev megtette azt is, hogy a kapitánynak, mikor megszorult — a kapitány saját pénzéből adott kölcsönt óriási kamatokra. Blasovnak természetesen azt mondta s előzőleg, hogy nincs pénz a pénztárban s ilyenkor Balasov mindig őt bízta meg, hogy teremtsen pénzt. S Lebedev teremtett. Ily kezelés mellett az 50 rubel havi fizetéses szolgálta nemcsak kártyázhatott, nemcsak a löversenyen játszhatott, hanem egy francia énekesnőnek még 200 rubelt is fizethetett havonta.

— **Katonatiszti fizetések emelése.** Bécsből A Neue Freie Presse jelenti, hogy az élelmiszerek folytonos drágulása egyrészt, a polgári tisztviselők fizetésének emelése másrészt a közös hadügyi kormányt arra bírta, hogy a tisztok és katonai tisztviselők anyagi helyzetének javítását tegye gondoskodása tárgyává. Az erre vonatkozó munkálattal a melyet a közös hadügyminis-teriumban már elkészítettek, mindenekelőtt a két honvédelmi minis-teriummal közlik. Minden fizetési osztályban csak egy, mint a polgári tisztviselőknél, több fizetési fokozatot terveznek akként, hogy a magasabb fizetési fokozatokba az illetők automatic, bizonyos szolgálati évek elteltével emelkedjenek. Ezt a tervet esetleg már az 1908. évi delegáció elé terjesztik.

— **József főherceg fiúmei villája.** Megirtuk, hogy József főherceg fiúmei villáját és telkét meg akarja venni a kormány. Most azt jelenti egy félhivatalos távirat, hogy a tárgyalások már annyira előrehaladtak stádiumban vannak, hogy legnagyobb valószínűség szerint már a legközelebbi jövőben eredményre vezetnek. Az erre vonatkozó törvényjavaslat már kész és azt legközelebb be is nyújtják a képviselőházhoz. A főhercegi telket a kormány állami célokra használná fel.

— **Buzáth és a zsidók.** Buzáth Ferenc néppárti képviselő Tolnamegyének az izraelita vallás főrendiházi képviselője iránt küldött feliratának tárgyalása alkalmával azt állította, hogy a zsidó hitközségek 70 százaléka nem magyar, hanem Galiciából importált, magyarul nem tudó rabbinusokat alkalmaz. Az ortodox izraelita központi iroda most megcáfolja Buzáth állítását s a rendelkezésre álló hivatalos adatok alapján konstatálja, hogy Magyarország orthodox hitközségeinél egyetlen olyan rabbinus sincs hivatalban, aki nem magyar állampolgár és képesítését nem Magyarországon szerzte.

— **Hangverseny.** A makói felolvasó egyesület a jövő szerdán, folyó hó 20-án este nyolc órakor a főgimnázium tornacsarnokában hangversenyt rendez. a hangverseny műsora a következő:

1. Nyitány. Wéber K. Zongorán, harmoniumon és hegedűn előadják: Weisz Zsófia, Horváth Aladár Goltner Lajos.

A. „Zajgó folyam“. Dal Schubert F-től, éneklő Erdélyi Béla.

3. a) Roverie, b) Souvenir. Dancla

Károlytól, hegedűn előadja Horváth Aladár.

4. Lantos diák éneke, Huszka Jeuötöl, éneklő Elek Sándor.

5. Keringők, két zongorára Kirchner Elektől, előadják Weisz Zsófia és Goltner Lajos.

— **Könyves Kálmán gyűrűje.** Rendkívül érdekes leletről ad hírt Horvát Sándor országos levéltári fogalmazó. Híradása szerint Sopron vármegyében, a Fertőtől nem messze egy gyűrűt találtak, amelyről egész bizonyossággal megállapították, hogy Könyves Kálmán királyunk gyűrűje volt. A gyűrűt egy sopronmegyei földbirtokos bérese találta s elvitte a földesurnak. Eleinte azt hitték, amint a gyűrű fele a földből kilátszott, hogy egy csésze füle, csak mikor megtisztították, derült ki, hogy gyűrű. A gyűrűben olvashatóan bele van vésve COL. (OMA). NNI, kissé elmosódottan pedig REGIS. Több Kálmán királyunk tudvalevőleg nem volt, mint Könyves Kálmán. A király akkor veszithette el a gyűrűt, amikor Bullon Gottfried keresztes vezért nagyszámu kíséretével Sopronnál fogadta és innen a határig — ahol a kereszténység főserége várakozott — kísérte. Egyébként Kálmán király gyakran fordult meg a dunántúli megyékben és így az is lehetséges, hogy egy ilyen alkalommal veszithette el pecsétgyűrűjét. A rendkívül érdekes gyűrű tiszta aranyból való éppen azért meglehetősen lágy. Sulya 16 gr. és 40 cgr. Nem tökéletesen szabályos. Belsejének átmérője 18, illetve 17 milliméter, vagyis elég kicsiny, úgy hogy csak egy középtermetű férfi kisujjára fér el. Felső része — siklapja — felé erősen szélesbül és külső peremének közepén éle van, olyanformán, amint az a Nemzeti Múzeum régiségtárának több XII—XIII. századbeli gyűrűjén is látható. Jobbról és balról egy-egy mandula-alaku duzzadéka, erősbülése van. A siklapjától jobbra eső duzzadékon, alulról fölfelé olvasva ANVLVS áll. Siklapján, amely a teljes körtől alig eltérő ellipszis, a COL OMA NNI szó olvasható. A siklapjától balra eső erősbülése a Regis szó látható. Azonkívül a gyűrű belsejében is van körirat. A verés a gyűrű külsején igen finom s a betűk jellege nem ellenkezik Kálmán király korával.

— **A törvényhatóság rendkívüli közgyűlése.** Több rendbeli sürgős ügy elintézésére rendkívüli közgyűlés egybehívását tévén szükségessé, a vármegye főispánja ennek napját folyó évi március hó 21-ének (csütörtök) délelőtt 10 órájára tűzt ki.

— **A motoros mókázása.** Kellemetlen utazásban volt részük tegnap a Szeged felé futó gyomostor utassainak. Az eset kezdődött, hogy a makói állomáson az utasoknak nem akartak adni csak első osztályra szóló jegyet. Sokan váltottak is, de ezt később beszedték és kiadták a másodosztályu jegyeket. Az utasok száma oly nagy volt, hogy mint a heringek, állva, összehúzóval kellett az utat Makótól Szegedig megtenniök. Sokan a tulzsufolt másod osztályu szakaszról át mentek az üres első osztályu szakaszba, onnan azonban kitéssékelték őket. Az utasok közül többen rosszul lettek a szorongás miatt.

— **Százhusz utlevél egy napon.** A Nagyvárad Naplóban olvassuk,

Rettenetes nemzetpusztító és sorvasztó az a kivándorlási ház, amely most dühöng Biharmegyében. A vármegyeházán most állították össze ez év két első hónapjának kivándorlási statisztikáját. Megdöbentő az eredmény. Idáig ezerszázkilencvenhat utlevelet váltottak. Hogy milyen óriási szám ez — annak illusztrálására elég, ha felhozzuk, hogy 1905-ben egész

éven át kétezeröttszázhatvenhárom utlevelet váltottak. Ezzel szemben az idén csupán két és fél hónap alatt ezerszázkilencvenhat az utlevelek, a kivándorlók száma. Hová fog ez a szám az év végéig nőni az megjósolható. A kivándorlók legnagyobb tömege Mihályfalváról megy Amerika felé. Minden eddigi statisztikára rálicítál ez a biharmegyei község. Tegnap százhusz utlevelet váltottak. Mihályfalváról százhusz kivándorló egy napu . . .

És ezek az adatok csupán egy vármegyéről számolnak be. Ugyanebben a megyében vagy százezer hold földje van a nagyváradi püspöknek, körülbelül ugnennyi a nagyváradi káptalannak és alig kevesebb a nagyváradi görög katolikus püspöknek — hogy a Zichy-féle, Stunbenerg-féle és egyéb hitbizományokról ne is beszéljük. És Andrassy buzgón oszlatja fel a szakszervezeteket, hogy a népet anyagi boldogulásának egyetlen fegyverétől is megfosssa. Nemsokára majd kulik fölött fog uralkodni, akiket nagybirtokos-társai az elvándorolt magyarok helyébe betelepítenek . . .

— **A Szokoly Náci becsülete.** Szokoly Náci Pápa város rendőrkapitánya Igazi típusa a vidéki kis rendőrkapitányoknak, akik azt tartják, hogy a szocialistafalásra teremtette őket az isten. Hát ennek a Szokoly Nácinak, aki vad durvasággal igyekezik akadályozni mozgalmuk haladását, ahol és amikor csak tehet, foltoznia kell a becsületét. Páparól írják. A legutóbb tartott képviselőtestületi közgyűlésen Halász Mihály a rendőrkapitánynak egy egész rakás visszaélését hozta nyilvánosságra. Egy tűzből kifolyólag a rossz tömlők miatt miutegy ötven alsóvárosi lakos föllebbezést, majd beadványt nyújtott be a tanácshoz. Ennek a beadványnak állítólagos sértő hangja miatt a rendőrkapitány az összes aláírókat beidéztette, aminek más, mint a megfélemlítés nem lehetett a célja. A tözoltószerekre vonatkozólag egyébként a kapitánytól, mint volt tűzoltó főparancsnoktól azt a nyilatkozatot hallották, hogy *nics rájuk pénz, Pénz pedig azért nincs, mert az egyetlen helytelen gazdálkodás volt.* Így 1905-ben szivattyu-használatáért 14 koronát vétéltek be, pedig a *tényleges bevétel 70 korona volt.* Ugyanazon évben régi tűzoltószert is adtak el *s nyoma sincs a számadásban.* Az egylet — bár nincs pénze — *nagy napidjakkal* kongresszusokra küldte ki a főparancsnokot. A főparancsnok úgy is, mint kapitány, több ízben megtette azt, hogy a város és a tűzoltóegylet festékével épületrészeket, butorokat, kerti berendezéseket festetett. Minthogy az egylet fentartása jórészt a várost terheli, indítványozza, hogy a visszaélések tárgyában a város indítson vizsgálatot. A vizsgálat tartamára kéri a rendőrkapitánynak, ismert bosszuálló természetű miatt, a *hivatalából való felfüggesztését.* — Az interpellációt kinos csöndben hallgatták végig. — Szokoly Náci hebegett még egy-két szót a védelmére, amire egy-két, a főkapitányra nézve ugyancsak kinos felszólalás után az interpelláció tárgyalását egyhangulag kitűzték a legközelebbi közgyűlés napirendjére.

— **Százket éves ember.** Andermat alpesi faluban meghalt a minap egy Colombano Rossi nevű ember 102 éves korában. Rossi 75 éve volt tagja faluja kupaktanácsának s ugyanennyi ideig töltötte be falujában a bírói székét. Százket éves születésnapját nagy ünnepiesen ülte meg tavaly az egész környék.

Az anyakönyvi hivatalból.

Az elmúlt hét népmozgalmi adatait a következőkben adjuk:

Elhaltak: Ravasz József 77 év, Dobsa Julianna 64 év, Kerekes Ilona 13 év, Lőkös Julianna 36 év, Balázs Julianna 1 nap,

Murvai Rozália 53 év, Szirbik Sándor 6 óra, Varga Rozália 2 hó 10 nap, Balogi Rozália 1 hó, Sztraka Terézia 9 hó, Balogi Sándor fija halvaszületett, Juhász Julianna 2 hó 6 nap, Varga Mihály 23 év, Csorba Borbála 4 hó, H. Kovács Lajos leánya halvaszületett, Papp Klára 82 év, Szabó Ferenc leánya halvaszületett, Klein Gyula 70 év, Gera Eszter 20 év 10 hó, Sárkány József fija halvaszületett.

Született 11 fiu, 21 leány, összesen 32 egyén.

Meghalt 4 férfi, 11 nő, összesen 15 egyén.

A születés 17-el haladja meg az elhaltak számát.

Házasságra jelentkeztek: Görbe Mihály H. Kovács Juliannával, Biró János T. Varga Rozáliával, Raffai Sándor Gera Viktóriával, Szabó András Gilice Viktóriával.

Házasságot kötöttek: Páncél Mihály Medve Krisztinával, Bökönyi István Mazsi Juliannával, Kovács Imre Molnár Rozáliával, Val, Ács Sándor Biró Annával, Siket János Sipos Juliannával, Király Sándor Kocsis Juliannával, Gera Sándor Sipos Etelkával.

Csarnok.

Jézus istensége.

(o—e) A makói ev. ref. KERESZTYÉN SZÖVETSÉG belmisszió heti közlönye, folyó évi március hó 10-én megjelent számában, megemlékszik arról, hogy a mult hetekben Makón 4 róm. kath. dominikánus szerzetes, misszionárius jelent meg lelki gyakorlatot tartani, prédikálni, misézni, gyóntatni egy héten keresztül.

Lelki örömmel méltatja a dominikánusok működését. Nekünk sines működésük ellen kifogásunk, s ha volna, csak a *gyóntatások* ellen volna, tudva azt, hogy épen a dominikánusok a gyónásnál a gyónáshoz Signusi szt. Alfonz szellemében teszik fel a kérdéseket, s kényszerítik a kérdések által a gyóntókat a nem élet legaprólékosabb eseményeinek elbeszélésére.

De mi nem akarunk a cikk írójával polemizálni. Feltétlenül tiszteljük az ő szívből eredő hitbuzgóságát s az élő keresztyén szövetségben kifejtett önzetlen s lelkében átértett, példás tevékenységét.

Nem csak tiszteljük, de helyeseljük is.

Hogy cikkével foglalkozunk, egyedül azért tesszük mert abban a többek között a következőket is írja:

„az meg általános hír rolunk ref. okról, — meg a magát intelligensnek tartott róm. kath.-ról is, — hogy mi ref.-ok Krisztust csak egy böles, okos embernek s nem *istennek* tartjuk. (Nem is csoda, mikor saját hitsorsosaink is vannak ilyen véleményben! Szerk.)“

Hát engedje meg a cikk igen tisztelt írója, hogy merjünk olyanok is lenni a kik — a XX-ik században élven — merünk *gondolkozni*, s gondolkozva a felvetett eszmének valamely ténynek igyekezzünk mélyére hatolni, s az igazságot keresni. S hogy merjünk olyanok lenni, a kik a tisztult eszmék apostolának nem Gróf Apponyit tartjuk, hanem az Olaszok Apponyiját, aki az olasz állami iskolák részére kiadott új tizparancsolatának 8-ik pontjában következőkre tanít:

„figyelj és gondolkozzál, hogy az igazságot megismerhesd. *Ne higgy semmit, a mi az észnek ellene mond mert akkor nem csalod meg magadat, sem másokat.*“

A legszentebb béke legyen közöttünk, midőn Jézus istenségéről szólva, a cikk igen tisztelt írójának fentebb idézet megjegyzésére, a következőkben válaszolunk.

„Jézus ember voltáról való meggyőződésünk megerősülni, ha szemügyre vesszük

az egyháznak legrégebb történetét: azon ingadozásokat és fokozatos átalakulásokat, amelyeken a keresztyénség keresztül ment.

Tudjuk, hogy Jézus életének időpontja bizonytalan. Eppen ily kevéssé tudjuk biztosan megállapítani az első evangéliumok megjelenésének idejét. Szent Irénius szerint az első Máté írása szerint való evangélium a keresztyén időszámítás 61. évében jelent meg, vagyis 28 évvel Jézus halála és 11 évvel később az apostoloknak Jeruzsálemben való első összetalálkozása után. Ezt a találkozást később az első egyetemes zsinatnak nevezték el. Ebben az időben már is nagyok voltak az ellentétek.

A Máté írása szerint való evangélium, amely szír, kaldäus nyelven készült, megjelenése után nemsokára elveszett. Ma csak latin és görög nyelvű fordításai vannak meg. A fordítók azonban ismeretlenek. Vajjon hűek-e azok a fordítások? Ezt lehet feltételezni, *de bizonyítani nem:* pedig ez az első a leghitelesebb evangélium. A Márk és Lukács írása szerint való evangélium néhány évvel később jelent meg, az pedig, melyet Jánosnak tulajdonítanak, csak az első század vége felé. Ezen evangéliumok közül egyetlenegy sem eredeti formájában maradt reánk úgy, hogy maga az egyház is így nevezi őket: „*a Máté Márk, stb. írása szerint való evangéliumok*“.

Körülbelül 150 esztendőn keresztül Jézus életének ezen elbeszéléseit többé-kevésbé hitelesnek tartották, de valami nagy tekintélyt egyiknek sem tulajdonítottak. Anynyit egész bizonyosan lehet állítani, hogy mindaddig, amíg Pál apostol, *aki nem ismerte Jézust*, el nem kezdett prédikálni és amíg a János evangéliuma nem jelent meg, magának Szent-Ágostonnak tanítása szerint is senki sem állította nyíltan és világosan, *hogy Jézus isten volt.* Ennek a tannak Pál apostol a kitalálója és János az első nagy terjesztője. A mai *jóhiszemű teológusok* is kénytelenek bavalani ezt és elismerni, azonfelül még, hogy *az egész ó-szövetségben nincsen egyetlen hely sem, amelyből kiderülne az, hogy a messiás isten lesz.* A 3 első evangélista nem látott egyebet Jézusban, *mint a reformátort, a profétát, az istentől sugallott embert,* de seholsem látott benne istent. Ezenfelül Jézus egész élete folyamán *soha sem nevezte magát istennek, sem a hegyi beszédben, sem a Pilátus előtt folyó tárgyalásban, sem pedig végső óráiban. Állandóan az „ember fiá“nak* nevezte magát, mivel ő azt gondolta, *hogy mindannyian isten fiaí vagyunk,* de sohasem nevezte magát *sem istennek, sem fiu-istennek.* Vajjon meg lehetne-e érteni azt, hogy Jézus az „ember fiának“ nevezte volna magát, ha ő maga azt hitte volna magáról, hogy isten. Vajjon illő dolog-e egy istenhez „ember fiának“ nevezni magát akkor, ha nem az volna?

Vajjon miért nem mondotta Jézus egyetlen egyszer sem világosan és határozottan, hogy ő isten? Bizonyára azért nem, *mert maga sem hitt benne.* És miért nevezte magát *mindig az „ember fiának“?* Bizonyára azért, *mert tudta, hogy az.* Mindez mutatja, hogy Jézus istenségét *sem ő maga nem állította, sem pedig halála után senki mindaddig, amíg az első század végén meg nem jelent a János evangéliuma.* Ez a hit a keresztyénség hét első századában csak igen lassan szivárgott bele a nagy tömegbe és dogmaképpen csak hosszú küzdelmek, harcok, ellentmondások után állították fel **325-ben,** azon a niceaei zsinaton, *amelyet egy pogány, Constantinus császár vezetett.* Miután ez tömémentelen bünt és kegyetlenséget követett el, *szüksége volt egy államvallásra, amelyben ő maga sem hitt.* Mindez történelmi igazság, amelyet csak tudatlanok nem ismernek. Bármennyire kellemetlen tények is ezek a teológusoknak, aligha lesz közöttük egy is, akinek volna bátorsága ezeknek ellentmondani.

Messaline -
Radium -
Lousine -
Taffet -

Selyem

és Henneberg
selyem 60
kr-tól feljeb
bőrmentve
és vámmen
tesen.
Minta posta
fordulával

Megrendelések bármely nyelven intézendők :
an Seidenfabrikt. Henneberg in Zürich.

Köhögés, rekedtség és hurut elleni legjobb

Réthy-féle pemetefű-cukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánczata van.

1 doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el!

Védjegy: „Horgony!”

A Liniment. Capsici comp.,

a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszere, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvényénél, csúznál és meghűlések-nél, bedőlzésnél képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevasárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K —.80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlanhoz”, Prágában.

Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

Szeged felett Tápé községgel szemben

Maros torkolatától, Lele és Makón átvonuló marosi védőtöltés építéséhez bármilyen nagy számban találnak

foglalkozást kordék, kocsik és gyalogmunkások

egész éven át. Kordé- és kocsimunkára alapegységár 55 fillér és további 100 méter távolság 5 fillér köbméterenként.

A gyalogmunka 45 fillér és 50 fillér köbméterenként.

Bővebb felvilágosítást nyerhetnek:

Deutsch

vállalkozók irodájában Szeged

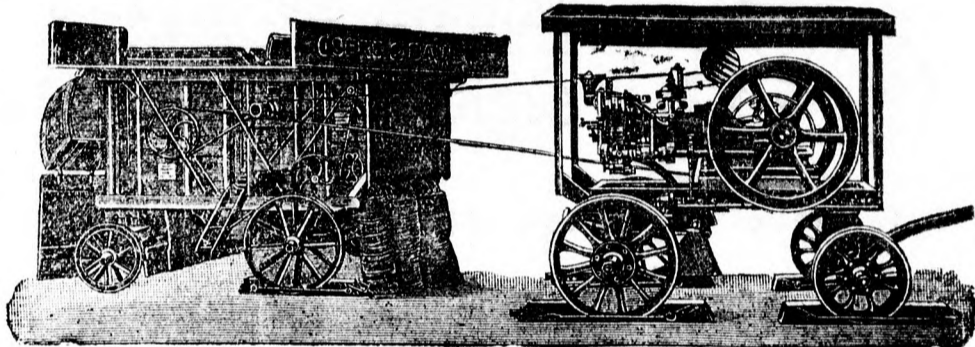

PAPIER À CIGARETTES

CASINO

EXTRA

Kapható mindenütt!
„Cigaretta papiros”
és
„Cigaretta hüvely”
kiváló minőségben
Kapható mindenütt!
Tegyzet: A „Casino” cigaretta papiros minden levele nyomással kapható. 1—26.

OSERS és BAUER

motorgyárának telepe Budapest, VI., Podmanický-u. 18.

Ajánlja kitünő hírnévnek örvendő

benzin lokomobiljait, benzin loko- mobilos cséplőszerelvényelt, szivó- gáz motorait 1—2 fill. üzemköltséggel.

Elismert elsőrendű gyártmány! Szolid, tömör kivittel

Kitünő referenciákkal Kedvező fizetési feltételek!

Arjegyzékkel és költségvetéssel díjmentesen szolgálunk.

**LOKOMOBILOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK,
ARATÓGÉPEK, TALAJMÍVELŐ ESZKÖZÖK,
TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.**

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

Eötvös Lajos és Társai Kereskedelmi**oo kertészete és magkereskedése oo**Tarcsl (Zemplénmegye). **====**

100 drb Gleditschia csemete 4 korona.

100 „ 2 éves akác csemete 10 és 15 K.

100 „ 1 „ „ „ 4-6 és 12 K.

100 „ vadalma csemete 12 és 20 K.

100 „ vadkörte „ 14 és 25 K.

Nagyvirágu kerti díszszegfű füvek 10 drb

1 korona 20 fillér, 100 darab 10 korona

2 éves bokor rózsák 10 drb 5 korona 100

35 korona. 2 éves hónapos rózsák 10 drb

5 korona. 100 darab 35 korona, o o o o

Elsőrendű kerti magvak, virághagymák,

disznóvények a legolcsóbb árakon.

100 oldalas főárjegyzé-

künk kívánatra bérmentve

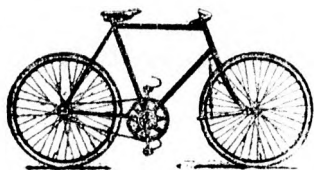
Olcsó törlesztéses kölcsönt

mindenki kaPhat földbirtokára **Első rendű Magyar föld-hitelintézetektől** 4% — 4½% kamatra, csekély tőketörlesztés mellett 10 évtől 50 évig. — Kölcsön már 1 hold ugar, vagy 1 járandótól kezdve a legnagyobb birtokig és 500 koronától a legmagasabb összegig kapható. — Vidékiek is nyernek.

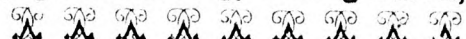
Ezen olcsó kölcsönökkel, a drága kamatu kölcsönök illeték és bélyegmentesen kicserélhetők, földek és házak vásárlására is nagyon előnyös.

Ugy a kölcsönügyeket mint földek és házak eladását a legméltányosabb eljárási díjak mellett pontosan és gyorsan eszközölöm.

Az **ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG-NÁL** biztosítok Tűz és Jégkárok ellen, mindenkinek jó és hasznos általán biztosítást veszek fel.

Lakás és iroda: Hajnal-utca
1924. szám alatt. Makó.**H. KOVÁCS JÁNOS.**

Minden kerékpárost érdekel, hogy szükségletét hol szerezheti be legelőnyösebben;

azért senki ne mulassza el árjegyzékemet kérni; ebben az **összes géprészek** ugymint **gumik**, és **felszerelési cikkek**, **gyári árban** vannak előjegyezve.

Kerékpárokból csakis **elsőrendű** kipróbált jó gyártmányt tartok és azoka **10 és 12 koronás** részletre árustitom.

Nagy javító műhelyemben mindennemű munkákat gyorsan és szakértelemmel végeztetek.

 Singer varrógépek 6 és 8 koronás részletre kaphatók:

SZANTÓ JÓZSEF gép- **SZEGED** Városháza
raktárosnál mellett.

Telefon: Gépraktár 6 szám. Telep 558 szám.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Sírbolt, síremlékkő és szabadalmazott légmentes Műkö-koporsó gyártó intézet Makó,

VARGA PÁL Váradi-utca.

Tisztelettel tudatom, hogy akik ujítani óhajtják az országban a már elkorhadt fából való síremlékeket, én **Varga Pál** olcsóbban szállítok **Műkö síremléket** melyen bevéssett betűkkel, mintha fából állítanák azt újból fel.

Kérem a címre vigyázni!